

TRANSILVANIA

ORGANUL

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA
POPORULUI ROMÂN.

Nr. III.

Sibiu, Maiu—Iunie 1904.

An. XXXV.

DELA ACADEMIA ROMÂNĂ.

Sesiunea generală a Academiei Române pentru anul 1903—1904 s'a deschis Marți 24 Februarie v. (8 Martie n.) 1904 la ora 1 p. m. în localul Academiei, București.

De 38 de ani de când ființează Academia Română, în toată activitatea ei atât de rodnică a fost ajutată în mod statornic și stăruitor de oameni devotați progresului, patriei și neamului.

În fruntea lor a stat totdeauna și stă Maiestatea Sa Regele, protector și president de onoare al Academiei, dimpreună cu Augusta Sa Familie, care urmărește cu un viu interes lucrările membrilor și tot ce privesce mișcarea culturală a neamului românesc.

Din raportul d-lui secretar general asupra lucrărilor principale făcute în anul de gestiune expirat și despre cele ale sesiunii generale — după „Voința Națională“ și după „Familia“ — dăm următoarele:

I. Membrii Academiei.

Membrii decedați. În cursul anului Academia a pierdut pe membrii onorari Teodor Mommsen și lordul Henry Stanley, precum și pe membrii corespondenți români: Alfons Salygn, Apostol Mărgărit, Zaharia Boiu și Anghel Demetrescu și pe membrul străin Emil Legrand.

Membrii cari n'au putut participa la sesiunea generală din 1904. Dintre membrii cu locuința afară de România și-au scusat absența domnii: Nicolau Popea, I. M. Moldovan și Florian Porcius, cari din cauză de bătrânețe și de boală nu au putut participa la sesiunea actuală a Academiei; iar' dl I.

G. Sbiera a scris, că fiind ocupat cu aranjarea sub tipar a unei lucrări literare, nu poate merge la sesiunea actuală.

Membrii onorari au fost aleși: Alfred Gaudiy, renumit paleontolog francez și V. Iagic, profesor la universitatea din Viena.

Membrii corespondenți: în secțiunea științelor, Dr. Em. Rigler, prof. la facultatea de medicină în Iași; Mihail Râmniceanu, inginer; în secțiunea literară, Dimitrie Dan, etnograf în Bucovina și preot în Straja; Enea Hodoș, profesor de limba română la institutul teol.-ped. din Caransebeș.

II. Ședințele de peste an.

În cursul anului trecut Academia a ținut 38 ședințe, dintre cari 6 au fost publice. În aceste ședințe, pe lângă lucrările privitoare la mersul acestei instituțiuni, s'au discutat mai multe chestiuni științifice și s'au făcut comunicări din cari cele mai importante sunt următoarele:

Dl Dr. V. Babeș a vorbit despre: *Microbii superiori și însemnătatea lor. Microbul turbării. Predispozițiuni congenitale. Originea și combaterea tuberculosei.*

Dl Dr. I. Felix, despre *Igiena laptelui.*

Dl I. Bianu, despre *Răspunsul metropolitului Moldovei Varlaam tipărit la 1645 în potriua Catechismului calvinesc, găsit lângă Beiuș în Ungaria, la un preot românesc, de vicarul episcopesc Vasile Mangra.*

Dl Bianu a atras atenția Academiei asupra unui *ex-libris*, tipărit grecesce și românesc, cu data de 1692.

Dl I. Bogdan a vorbit despre un *Chrisov dela Mircea Vod . . . , cu data 10 Iunie 1415.*

Dl Sp. Haret a cetit o: *Notă asupra populațiunei României.*

Iar' dl D. Sturdza, secretarul general al Academiei, în ziua de 16 Maiu, a făcut o expunere despre cuvintele și faptele cari arată îngrijirea M. S. Regelui pentru dezvoltarea instrucțiunei publice în România.

În urma propunerii dlui I. G. Negruzzi, Academia a decis în ședința dela 18 Aprilie să deschidă subscripțiune publică pentru ridicarea unui monument poetului Alexandri, subscriind din fondurile Academiei 5000 lei, iar' fie-care membru câte o sumă între 20 și 100 lei.

Duminecă, 20 Aprilie, s'a inaugurat monumentul ridicat în onoarea răposatului scriitor și patriot C. A. Rosetti, fost membru și unul din inițiatorii acestei instituțiuni, fiind ministrul instrucțiunei publice când s'au făcut actele de fundare la 1866. Academia a depus o coroană de flori și dl C. Ollănescu a ținut o cuvântare în numele ei.

La 18 Maiu desvălindu-se monumentul lui Ioan Brătianu, pe care Academia îl alesese membru onorar al ei, în semn de recunoștință pentru ajutorul ce marele patriot și bărbat de stat a dat în dezvoltarea acestei instituțiuni, când la 1879 a fost ridicată, prin lege specială, în starea de institut național, s'a depus o coroană, iar' membrii aflători în capitală au asistat la serbare.

Această instituțiune a fost invitată să participe la mai multe congrese științifice, precum: la I-ul congres internațional de igienă școlară, care se va ține la Nürnberg între 4—9 Aprilie; la Congresul IX geologic internațional, care s'a ținut la Viena în 27 August—4 Septembrie 1903 și la care a fost delegat a asista din partea Academiei dl Gr. Ștefănescu.

Dl Dr. C. Istrati, președintele Asociațiunii române pentru înaintarea și răspândirea științelor, a invitat Academia să participe la expoziția ce Asociațiunea a deschis în toamna trecută cu ocaziunea ținerii congresului II. Instituțiunea noastră a primit propunerea și a luat parte la expozițiune cu publicațiunile ei, cu portretele membrilor răposați și cu alte câteva materiale istorice. La această expozițiune Academiei s'a dat una din cele mai însemnate distincțiuni, diploma de onoare.

III. Publicațiunile Academiei.

1. Din *Analele Academiei*:

Tomul XXV. — Partea administrativă și Desbaterile anului 1902—1903 cuprinzând printre altele și *cel mai vechiu cunoscut document dela Alexandru-cel-Bun*, comunicare de I. Tanoviceanu; *Memoriile secțiunei literare și Memoriile secțiunei științifice*.

Din *Tomul XXVI. — Partea administrativă și Desbaterile anului 1903—1904*, cuprinzând printre altele și *Note asupra poporațiunei române*, de dl Sp. Haret; *Memoriile Secțiunei istorice*, cuprinzând și *Regele Carol I și Instrucțiunea publică*, cuvântare rostită de dl D. A. Sturdza la 10 Maiu 1903 și *Memoriile secțiunei științifice*.

2. *Insectele, în limba, credințele și obiceiurile Românilor*, studii folkloristic de Sim. Fl. Marian.

3. *Discursuri de recepțiune*.

4. *Istoriile lui Erodot* (capitolul 6—17).

5. *Dicționarul limbei române*, obiectul grijilor celor mai adânci ale Academiei. Dl Philippide a oprit redactarea la cuvântul *copios*; în scurt timp se va tipări întreaga parte redactată cuprinzând literele A—B—C.

6. Volumul I din *Bibliografia românească* (1508—1830), sub îngrijirea dlui I. Bianu.

7. *Publicațiunile Fondului Vasile Adamachi*, tomul II-lea.

8. *Publicațiunile Fondului Princesa Alina Stirbei*, tomul X-lea și *Acte relative la istoria Renașterei României*.

9. Din *Istoria română de Titus Livius*, traducere premiată a dlor Nd. Locusteanu și I. S. Petrescu.

Publicațiunile Hurmuzaki și cercetări istorice.

Din cauza restrângerii cheltuelilor Statului, subvențiunea acordată Academiei pentru aceste publicațiuni istorice a fost redusă de câți-va ani la 10,000 lei. Din această cauză s'au întrerupt deocamdată cercetările și procurările de copii de prin arhive străine, restrângându-se lucrarea la tipă-

rirea documentelor adunate, cari în mare număr stau și își așteaptă rëndul tiparului.

Volumul XII, cel din urmă tipărit, cuprinde 1872 documente inedite, aflate și decopiate de dl profesor N. Iorga, membru corespondent al Academiei, din arhive străine, în cea mai mare parte austriace, privitoare la Michaiu Vodă Viteazul și la familia lui.

Dl Vladimir I. Ghica, ca și în anii trecuți, a trimis și în acest an câte-va copii de pe documente interesante din arhivele Romei: textul profesiei de credință a lui Grigorie Vodă Ghica convertit la catolicism la Viena în 1667; extrase din notele de călătorie ale colonelului Moret de Blaranberg, care a însoțit pe Alexandru Vodă Ghica în vara anului 1837, când dimpreună cu Mihaiu Vodă Sturdza au mers la Silistria de s'au închinat Sultanului; și extrase din cartea lui Eduard Grenier: *En Moldavie*, 1855—56.

Starea de acum a publicațiunii *Documente privitoare la istoria Românilor* este următoarea: 30 de volume tipărite în 2754 coale, cuprinzând 17,518 documente, dintre cari 2717 sunt adunate de Hurmuzaki și 14,801 adăogate de Academie.

IV. Biblioteca.

Biblioteca Academiei, prin creșterea colecțiunilor și prin organizarea serviciului ei, a ajuns un mare atelier de cea mai mare însemnătate pentru progresul studiilor și cu deosebire pentru cercetările istorice asupra trecutului neamului nostru.

Ministerul instrucțiunii publice a dat și anul acesta în grija Academiei însemnate colecțiuni, cari erau adăpostite pe la unele instituțiuni culturale, spre a puté fi și ele puse la îndemâna publicului, care se ocupă cu cercetări istorice și de limba românească.

În cursul anului acestuia, prin rescriptul regal din Februarie 1903, s'a dispus a se lua dela Muzeul de antichități cărțile, manuscriptele și documentele istorice și s'au încorporat și ele la colecțiunile Academiei.

În anul acesta 28,145 volume tipărite au fost comunicate la 7353 cetitori și 654 volume au fost împrumutate acasă la 51 persoane; 887 cercetători au consultat 2497 volume manuscripte, iar' 301 au consultat 16,261 documente, și în fine 87 au consultat 644 volume cărți vechi românesci dintre 1508—1830.

Creșterea colecțiunilor a fost următoarea: 4166 volume și broșuri; 169 ziare românesci din țară și 28 din afară; 167 reviste române din țară 16 din afară; 190 volume de reviste străine și 1435 numere; 166 atlase și chărți; 42 stampe și portrete; 3 desenuri; 1071 manuscrise; 1886 documente; 38 fotografii; 1 album; 39 pecetii; 1389 foi volante și 601 clișeuri.

V. Donațiuni făcute colecțiunilor științifice.

Ministerul instrucțiunii publice, ministerul afacerilor străine și de interne, curtea de compturi, epitropia așezămintelor Brancovenesci, prima

societate a creditului fonciar rural din România, d-na Alexandrina Ion Ghica, Asociațiunea geodesică internațională, dnii: Sp. Haret, T. Maiorescu, Dr. C. I. Istrati, I. Bogdan, C. Erbiceanu, Dr. I. Felix, A. A. Beldiman, C. Carmallen, I. Axente Sever, D. Comșa, V. Tordășianu, S. Mehedinți, Scarlat I. Ghica, P. Gârboviceanu, D. F. Caian, Dr. G. Maior, Mih. Haret, Iulius Magni, G. Vlădescu, Ioan Dragonovici, Nerva Hodoș, Il. Chendi, A. Daniel, I. Beldie, C. Racovița și Oscar Müller au dăruit Academiei diverse documente și obiecte istorice.

VI. Fonduri, donațiuni și legate.

1. *Fundațiunea Vasile Adamachi* prevăduse în bugetul anului trecut 76,000 lei pentru burse și cheltueli de studiu, sumă întrebuințată astfel: 24 burse de câte 100 lei lunar; 3 burse à 300 lei lunar; trei à 250 lei lunar și 2 à 400 lei lunar.

2. *Institutul Oteteleşanu* dela Măgurele.

3. Școala de agricultură „Ioan Costache Agarici“.

4. Procesul pentru succesiunea răposatului *Take Petre Anastasiu* se găsește tot pendinte înaintea Curții de apel din Galați.

5. S'a câștigat definitiv procesul pentru succesiunea răposatei *Maria general I. Carp*.

6. S'au refusat legatele trei Eufrosina Golescu și al dnei Elisabeta G. Constantinescu, cel dintâi fiind-că nu răspundea scopului acestei instituții și celalalt, impunând condiții prea oneroase.

VII. Ședințele publice.

Prima ședință publică s'a ținut Vineri la 27 Februarie v. (11 Martie n.) Cu asta ocaziune dl At. Marienescu a cetit lucrarea sa: „Ilirii, Macedo-Românii și Albanezii“. Conferențiarul a arătat Iliricul-vechiu (unde ați e Dalmația, Bosnia, Herțegovina, Muntenegru și Albania), după Geografia și istoria dela 229 a. Chr. până în 9 d. Chr. adecă până la cucerirea Iliricului; lățirea elementului iliric în imperiul roman; organizarea Iliricului; coloniile romane în Iliric, Macedonia și Epir; municipiile oppida civ. Romanorum și starea de drept. Impărații romani născuți în Iliric și în țările dinprejur și influința lor asupra Iliricului; ilirisarea militarilor și legiunilor romane; predominarea Iliricului în imperiul roman; romanisarea Istriei, Panoniei, Iliricului, Macedoniei și Epirului. Nascerea popoarelor Istro-români, Macedo-români și Albanezi. Aceia, mai ales din Iliri și Macedoni romanisați de tot; iară Albanesii, Iliri mai puțin romanisați. A încheiat cu Daco-românii, cari prin colonii ilirice și romane din Iliric încă în anii 131—168 d. Chr. au primit ilirism, adică element limbistic iliric vechiu în limba daco-română și un element albanic din secolii mai târzii. Acest studiu strict istoric, totodată servește drept răspuns tuturor scriitorilor străini politici, cari cu multă răutate au emis nisee fantasii asupra istoriei daco-române.

A doua ședință publică s'a ținut Vineri în 5/18 Martie.

O veche episcopie necunoscută în Țara Românească, comunicarea dlui I. Bianu; Însemnătatea istoriei naționale din punct de vedere militar, de dl general C. I. Brătianu.

Prin comunicarea d-sale, dl Bianu, pe baza unor vechi hrisoave a dovedit că pe la prima jumătate a veacului al XVII-lea a existat în Strehaia așezată pe malul Motrului în județul Mehedinți, un episcopat românesc. Astfel a pus în lumină un punct însemnat din istoria noastră bisericească. Nu se știe sigur în ce împrejurări s'a înființat acest episcopat, dar' din diferite urme ce ne-au rămas se vede că n'a durat decât 15 ani și că n'a avut decât un singur episcop: Daniil. La această episcopie era și parohie, mai mică însă ca la celelalte. Când s'a desființat s'a contopit cu cea din Râmnic.

Cu ocazia acestei comunicări dl Bianu ne-a arătat folosul ce se poate trage pentru istoria națională din studiul vechilor noastre instituțiuni.

Dl general C. I. Brătianu și-a tratat chestiunea din următoarele puncte de vedere:

1. Îndrumarea literaturii militare cu privire la trecutul glorios al neamului.
2. Însemnătatea istoriei naționale pentru organizarea puterii armată a țării.
3. Însemnătatea istoriei naționale pentru educațiunea militară.
4. Însemnătatea istoriei naționale pentru apărarea țării.
5. Însemnătatea istoriei militare naționale.
6. Dificultățile studiului istoriei militare naționale.

Această cercetare asupra însemnătății istoriei naționale din punctul de vedere militar formează partea primă a studiului: însemnătății chartei României pentru istoria țării; lucrare care va încheia seria cercetărilor făcute în decursul anilor trecuți, asupra foloaselor ce se pot trage prin ajutorul chartei țării executată la marele stat-major al armatei.

A treia ședință publică s'a ținut Vineri 12/25 Martie. A vorbit dl Ollănescu-Ascanio despre Literatura și societatea noastră și dl Gr. Tocilescu despre Monumentele dela Adam-Klisi.

Comunicarea dlui Ollănescu e foarte interesantă, deoarece descrie cu multă severitate starea rea în care se află societatea noastră sub raportul literaturii și a artelor naționale în genere. După-ce d-sa face mai întâiu câte-va considerații generale asupra artelor, ajunge la chestiunea ce-l preocupă în deosebi. D-sa spune că Românii au avut mulți scriitori de valoare și cu toate acestea publicul nostru și mai ales clasa de sus se interesează foarte puțin de ele. Conferențiarul explică această stare de lucruri prin educația slabă ce se dă copiilor nostri și sfârșește prin a face un călduros apel mamelor, îndemnându-le să-și oprească copiii dela cetirea romanelor străine, de cele mai multe-ori chiar periculoase moralei și să-i îndrepteze spre scrierile noastre sănătoase, ca să-i cultive în sens național.

Cu chipul acesta am scăpa de concurența simțită ce fac cele mai proaste produceri artistice străine, celor mai de seamă manifestații românesci.

Dl Tocilescu a arătat însemnătatea ce presintă monumentele dela Adam-Klisi, localitate aflătoare în Dobrogea, la o distanță de 4 oare de Medgidia. Aceste monumente constă în: ruinele unui orașel roman, o construcție cilindrică înaltă de 18 metri, un mausoleu al unor soldați căduți în răsboiu și o movilă uriașă cu temelii gigantice ale unei construcții. Descoperirea acestor monumente presintă o importanță foarte mare asupra istoriei noastre naționale. Ele grăesc destul de clar despre latinitatea noastră.

A patra ședință publică s'a ținut în 19 Martie (1 Aprilie n.). Dl Dr. C. I. Istrate a vorbit la Academia Română, în ședința publică, presidată de dl P. S. Aurelian, despre *monumentele de pe timpul lui Stefan cel Mare*.

Printre aceste monumente se află și biserica din Borzești, din județul Bacău, locul nasterii marelui voevod moldovean, zidită pe la anul 1434, de Stefan-Vodă, în amintirea părinților sei.

Ministerul cultelor a luat măsuri ca această biserică să se restaureze deoarece-ce astăzi se află în ruină. A fost zidită din bolovani și cărămidă de piatră scoasă din acel loc.

Asupra împrejurărilor ce au determinat pe Stefan-Vodă să zidească această biserică, circulă două legende.

Una spune că pe când era copil acest mare voevod să răsboia în fruntea unei cete de băeți din sat cu copilul de sătean Gheorghe care avea ceata sa și reprezenta pe tătari. Aceștia învinși, Gheorghe, hatmanul Tătarilor, fu judecat și spânzurat de subțiori de o cracă a unui stejar.

În același timp sosesc în adevăr Tătarii.

Copiii fug și se pitesc cum pot; numai Gheorghe, străpuns de suliți, fu ucis.

Stefan, deși ajuns Domn, nu uită pe vechiul seu prieten de copilărie. În prima înfrângere ce pătimită Tătarii dela el, fiul hatmanului cădă prins de ostașii moldoveni. Acesta, adus la Borzești, fu atârnat de aceeași cracă și judecat. Solii hanului veniți a-l rescumpăra, fură înapoiți cu darurile trimise și fiul seu ucis ca și Gheorghe.

Stejarul fu ars și în locul seu Stefan zidă biserica.

După o altă versiune se spune că pe când adversarul lui Stefan era spânzurat de craca unui nuc, un epure tulă la vale de sub un tufiș vecin. Copiii alergară după el și uitară pe camaradul lor, care mură în ștreang. În amintirea acestui episod, Stefan ar fi zidit biserica.

Povestitorii acestor legende cred că biserica s'a ridicat chiar pe trunchiul vechiului stejar.

Comuna Borzești, fiind locul nasterii acestui mare domnitor, ar fi un loc nimerit pentru serbarea celui de al 4-lea centenar dela moartea sa.

Dl Dr. Istrate vorbește apoi încă de vre-o douăzeci de biserici ridicate în amintirea glorioaselor fapte dându-le oare-care explicații.

Di Dr. Istrate își termină conferența insistând asupra necesității de a se alcătui o lucrare complectă relativ la monumentele bisericesti, lucrare care ar aduce lumini noi asupra trecutului nostru.

Ședința solemnă a Academiei Române s'a ținut în 21 Martie (3 Aprilie n.) la orele 1 $\frac{1}{2}$ sub presidența M. Sale Regelui, asistat de Alțeta S. R. Principele Ferdinand.

Au asistat la această ședință, în afară de membrii Academiei, dñii miniștri Sp. Haret, Ion I. C. Brătianu și Em. Porumbaru; dñii C. F. Robescu, Const. I. Băicoianu, G. Adamescu, Tache Protopopescu, general Coandă, general Wariade, C. Alimăneșțianu, Costescu-Comăneanu, D. Aug. Laurian, etc. și un mare număr de doamne.

Deschiderea ședinței.

Di *P. S. Aurelian*, președintele Academiei, urează M. S. Regelui bună-venire și ani mulți pentru a mai conduce și de aci înainte destinele Statului. Arată că s'a împlinit un sfert de veac de când Suveranul a condus armata română pe câmpiile Bulgariei, de unde s'a întors încununat de biruință. După războiu, M. S. Regele s'a ocupat cu dezvoltarea instituțiilor politice și culturale ale țării, fapt pentru care îi datorim recunoștință.

Oratorul încredințează pe M. S. Regele că Academia va sci să răspundă chemării ei, îndeplinindu-și misiunea, aceea de a face ca neamul românesc să propășească.

Cuvântarea Regelui.

M. S. Regele, în mijlocul unei încordate atențiuni, mulțumii Academiei pentru urările ce I-a făcut prin președintele ei și spuse că nici odată nu va înceta a se interesa de mersul acestei instituțiuni. Suveranul face o apropiere între două mari fapte istorice, dîcînd: mă folosesc de măgulitoarea primire pe care a făcut-o Academia documentelor istorice ce i-am adus în trecut, spre a veni astăzi cu o nouă comunicare care este o ochire ce dorește a arunca asupra a două epoci istorice de cea mai mare importanță. Una se referă la trecutul îndepărtat care îmbrățișează epoca lui Mircea cel Mare și a comitelui de Zollern, întemeietorul casei de Hohenzollern; iar' cealaltă la fapte mai recente, și cari au asigurat neatărnarea patriei noastre.

Intrînd în fondul chestiunii, M. S. face istoricul evenimentelor sîngeroase desfășurate în jurul orașului Nicopoli, pe Dunăre, la finele secolului XIV, atunci când armatele aliate creștine, în frunte cu Sigismund, regele Ungariei, au suferit o teribilă înfrîngere din partea Sultanului Baiezet, aruncînd doliul asupra întregii creștinătăți.

Această luptă este memorabilă prin aceea că a avut ca teatru de operațiune orașul Nicopoli, care a fost și teatru de operațiune la începutul războiului ruso-româno-turc.

În aceste lupte, Mircea devenise unul dintre aliați, în urma unui tratat încheiat la Brașov cu regele Sigismund. În baza acestui tratat, armatele aliate primiseră învoirea de a trece prin țară.

Lupta mai e însemnată și prin faptul că a luat parte și unul din strămoșii M. S. Regelui, comitele de Solon, care făcea parte din marchisantul de Brandenburg.

Maiestatea Sa arată faima de care se bucura Mircea cel Mare peste hotare, deșteptând interesul tuturor pentru țara românească; el a fost figura cea mai impunătoare a neamului românesc.

Soarta acestui războiu s'a întors contra creștinătății, din cauză că fie-care din națiunile luptătoare vroia a avea pentru sine gloria învingerii. Inzadar s'au luptat conducătorii înțelepți să stăpânească vanitățile; după prima înfrângere armatele au fost cuprinse de spaimă și nimicite; Sigismund însă era să cadă în mâinile dușmanului dacă nu ar fi fost apărat cu trupul său de comitele de Solon.

Sigismund întorcându-se în țară și devenind mai târziu împărat, nu uită bravura și serviciile aduse de Solon atât pe câmpul de războiu, cât și în țară, și îl făcu principe, dându-i numele de Friederic de Zoller. De aci se trage casa familiei de Hohenzollern.

În a doua parte a comunicării Sale, M. Sa ține că un tractat identic ca acela încheiat între Mircea cel Mare și Sigismund, s'a făcut în anul 1877 între noi și Imperiul rusesc și în baza căruia, oștile rusesci au trecut prin țară, spre a merge pe câmpiile de bătaie.

Cele două date istorice se apropie și mai mult prin aceea, că și în timpul războiului pentru independență, una din bazele de operațiune ale armatelor aliate ruso-română a fost orașul Nicopoli.

Acest oraș care văduse pe bravii oșteni ai lui Mircea luptându-se pentru cauza creștinătății, a vădit vitejia pentru libertate a nepoților lui Mircea.

Suveranul povestese epoca glorioasă când ostașii români au trecut Dunărea alergând la luptă și când drapelul românesc fâlfâia pe câmpiile Bulgariei, purtat din biruință în biruință. Arată impresia ce a avut-o urcându-se pe platoul dela Nicopoli, și vădând acele locuri memorabile unde Mircea cel Mare se războise în anul 1396.

M. Sa aruncă o privire și asupra celorlalte episoade ale războiului, când soarta armelor oscila, și ajunge la data când i-a fost încredințată comanda tuturor trupelor din jurul Plevnei. Toate aceste episoade pline de lupte glorioase, de speranțe și dureri, de cortegiuri de răniți și prizonieri turci cari cad cu miile pe drumurile acoperite cu zăpadă, sunt descrise în frase bogate și puternice de cătră M. Sa.

Marele căpitan povestese vitejia poporului ale cărui destine le conduce.

Foarte emoționat, Suveranul și-a încheiat comunicarea Sa vorbind despre călătoria ce a făcut-o în Bulgaria acum doi ani, cu un sfert de veac în urmă, când țara s'erbătorea memorabila dată a căderii Plevnei. Exprimă satisfacția ce a simțit revădând acele localități atât de scumpe Românilor.

A amintit despre cuvântarea episcopului bulgar de Wratza, care primind pe regele României în fața capelei dela Grivița, a plâns de emoțiune

și a ținut, adresându-se osemintelor soldaților: „*Sculați-vă din mormintele voastre spre a saluta pe Regele liberator*“. Suveranul a vorbit și despre grandioasa primire ce i-s'a făcut cu prilejul visitei sale la Plevna și în celelalte localități istorice din Bulgaria, și a povestit impresia profundă ce i-a făcut la reîntoarcere, vederea orașului Nicopoli, la lumina lunii, — oraș plin de atâtea mari și glorioase amintiri.

Cuvântarea M. Sale a fost primită cu ovațiuni; aplausele s'au repetat de mai multe-ori.

DI I. BIANU.

Urmă după acestea discursul de recepțiune al dlui I. Bianu. D-sa vorbi despre limba românească. Cu o rară competență, conferențiarul a arătat că face parte din sinul Academiei de 25 ani, al cărei membru corespondent a devenit tocmai târziu; acum în urmă a ajuns să facă parte chiar din sfatul ei, ca membru. Nu știe, dacă meritele d-sale sunt așa de mari încât să echivaleze cinstea de a fi fost ridicat la această treaptă, dar' știe că a dat și dă Academiei tot sufletul, toate puterile sale și tot așa va face și în viitor.

Dl Bianu, ținând că nimic mai sfânt nu poate avea o instituție, decât să îngrijească ca limba țării să se păstreze. De aceea și Academia a avut ca primă grijă a sa să facă astfel ca limba românească să se vorbească pretutindeni, unde se găsesc și locuiesc Români.

Arată că atunci când Românii au simțit nevoia de a-și afirma limba lor, limba română se ridică din haosul limbei slave. La aceasta a contribuit mult biserica, prin ajutorul căreia s'au și tipărit primele lucrări în limba națională.

În Ardeal, primele cărți tipărite în românește au fost acelea ale luteranilor și calvinilor cari voiau de o potrivă să atragă pe Români la religiunea lor. Adevărata activitate literară bisericească începe însă la Târgoviște. Sibienii au început dela anul 1504 această activitate, traducând catechismul în limba românească; la 1561 se dădu la iveală evanghelia tipărită în românește. Sub domnia lui Matei Basarab s'a instalat la Câmpulung prima tipografie; a doua s'a instalat la Târgoviște, a treia la Iași sub domnia lui Vasile Lupu, etc. Dela anul 1640 se tipăresc în limba românească, treptat, catechizme, cazania și psaltichia, din însuși ordinul principelui Racotzi, spre a se sprijini religiunea calvină.

Din tipografiile lui Matei Basarab au eșit 19 cărți, dintre cari 5 în limba română (3 cazanii și 2 cărți de legi), iar' din acele ale lui Vasile Lupu 3 (una de legi și două bisericesci). Încheindu-se domnia lui Mateiu Basarab, activitatea bisericească literară înceată și ea. După 31 ani reîncepu în Moldova, sub metropolitul Dosofteiu, tipărindu-se în românește psaltirea versificată și câte-va cărți de-ale cultului.

În anul 1860, metropolitul Teodosiu tipărește liturgia, evanghelia și apostolul, iar' dl Șerban-Vodă introduce în limba română, în biserică, citirea evangheliei și a apostolului. În sfârșit sub Brâncoveanu se tipărește

cărți de slujbă și de învățatură în românește, numai cântările în biserică se mai aușeau în limba slavonă.

Dl Bianu termină, spunând că dela finele Domniei lui Brâncoveanu, cărțile românești devin tot mai dese, în vreme ce cărțile slavonesti se răresc mereu. D-sa făcu constatarea, că emanciparea limbii românești s'a făcut alături de biserică, și că și în viitor, Biserica și Academia au ca datorie a lor de a păstra neatinsă limba strămoșească.

Răspunsul dlui D. A. Sturdza.

Secretarul perpetuu al Academiei, dl Dimitrie A. Sturdza, adresându-se M. S. Regelui țice: ziua în care ați venit să presidați ședința solemnă de acum, e o zi de sărbătoare. Protecția ce acordați nu a fost numai un ajutor dat Academiei, ci și o conlucrare pentru realizarea țelului urmărit. Dela înălțimea pe care stați ni-ați indicat acest țel. Ziua de azi e o deosebită sărbătoare, fiind-că se implinesc 23 ani de când, răspundând Academiei la urările făcute cu ocazia proclamării Regatului, i-ați indicat țelul către care trebuie să mergă. Peste câte-va zile se vor implini 25 ani de când Academia a fost proclamată ca institut național.

Dl Dim. A. Sturdza arată apoi că Academia a înscris în analele sale trei zile mari: prin introducerea M. S. Reginei în Sinul ei, când M. Sa a prezentat Academiei pe A. S. R. Principele Moștenitor, și când (23 Martie 1884) Academia și-a luat asupra-și sarcina de a scrie „Magnum Etimologicum“ spre a asigura o cale sigură limbii române și a o împiedeca să rătăcească pe alte căi.

În urmă, dl Dim. A. Sturdza arată câte-va din scenele la cari a fost martor, când cu visita M. S. Regelui la Petersburg, între altele convorbirea cu mai mulți ofițeri ruși cari au luat parte la războiul dela 1877—1878, sub comanda M. S. Regelui Carol.

Vorbesc apoi despre dl I. Bianu, noul membru al Academiei care a fost introdus în sinul Academiei de către dl T. Laurian, iar' la 1876 și-a vădit publicată în „Analele“ ei prima sa lucrare. Grație activității și stăruinței dlui Bianu ca bibliotecar și arhivar, Academia posedă azi o bibliotecă vastă și păstrată în cea mai perfectă ordine.

Ședința s'a ridicat la orele 4,40, când M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinand au plecat dela Academie.

VIII. Chestiunea ortografiei române.

Precum am arătat pe larg în Nr. II. al „Transilvaniei“ din a. c. pag. 85—86 chestiunea ortografiei s'a discutat în 4 ședințe și s'a fixat modul de scriere: al diftongilor *ea* și *oa* în loc de *e* și *o*; *șt* în loc de *sc*; *ș* în loc de *đ*; modul de scriere a lui *i* și *u* la finea cuvintelor (*î* scurt fără semicerc (∪) și numai cu punct (*î*); iar' *u* de asemenea fără semicerc (∪) și cu accent grav numai perf. verb. s. e. *tăcû*, *făcû*; sonul *ă* nu se va mai însemna și cu *ê*, ci numai cu *ă*; iar' *î* se va scrie la început cu *î*, în mijlocul cuvintelor cu *â*.

IX. Comunicări.

Dela Asociațiunea științelor. Dl Dr. C. Istrati, în calitate de președinte al Asociațiunii române pentru înaintarea și răspândirea științelor, prezintă Academiei medalia de aur cu diplomă de onoare și medalia de colaborator, pentru lucrările sale expuse la congresul și expoziția Asociațiunii din 1903 în București. Dl I. Bianu, făcându-se interpretele tuturor membrilor Academiei, aduce călduroase omagii Asociațiunii pentru răspândirea științelor la frumoasa misiune ce și-a fixat și la admirabilul succes ce a obținut prin congresul și expoziția din vara trecută și în special dlui Dr. C. I. Istrati, harnicul președinte al numitei Asociațiuni și neobositul organizator al congresului și expoziției, care au făcut onoare neamului român. Academia s'a asociat cu vii aplause ovațiunii de recunoștință aduse dlui Dr. C. I. Istrati.

Basmele române. Dl I. Papahagi a prezentat o culegere de basme române, dimpreună cu un studiu asupra lor, cu cererea ca Academia să publice lucrarea sa. S'a trimis la secțiunea literară spre a-și da părerea dacă se poate tipări ori ba. Secțiunea literară a propus să se publice lucrarea, obligându-se autorul a face la sfârșitul volumului un glosar de cuvintele mai rari și recomandând Delegațiunii să dea autorului o remunerațiune pentru această lucrare.

O nouă lucrare a dlui S. Fl. Marian. Dl S. Fl. Marian a înștiințat Academia că de astă-dată nu poate participa la sesiunea generală a Academiei. Totodată a trimis o nouă lucrare a sa intitulată: „Legendele Maicei Domnului“ studiu folkloristic, care se încheie cu o culegere de legende despre Maica Domnului.

X. Diferite decisiuni.

În urma propunerii dlui I. C. Negruzzi, Academia a decis în ședința sa dela 18 Aprilie să deschidă subscripțiune publică pentru ridicarea unui monument poetului V. Alexandri.

La propunerea secțiunii literare s'a decis să se tipărească în Anale scrierea dlui Ovid Densusșianu: „Din istoria amuțirii lui *u* final în limba română“.

Fond de pensiune pentru funcționari. La propunerea dlui I. Kalinderu s'a decis să se înființeze un fond de pensiune pentru funcționarii Academiei. Totodată propunătorul a oferit din partea sa spre scopul acesta o mie de lei, ceea-ce s'a primit cu aplause. S'a ales o comisiune care să reguleze chestiunea aceasta, în persoanele membrilor: Kalinderu, Sturdza și Poni.

XI. Premiile Academiei.

1. La premiul Năsturel-Herăscu de 4000 lei au concurs următorii 9 autori:

Brătescu-Voinești (I. Al.), Nuvele și Schițe, București 1903.

Cantilli (Constant.), Aripă de vis, București 1903.

Demitrescu (George), Eugenia. — Poemă în versuri, edit. II, București 1903.

Demitrescu (George), Adevărul sau Omul, Natura și Dumnezeu. — Poemă în versuri, ed. II, București 1903.

Dimitrescu (Christ. N.), Quatrene. — Epigrame, epitafuri, umoristice, II, București 1903.

Halaceanu (Virgiliu Em.). Marele Dicționar român-englez și englez-român. — Vol. I, român-englez, Iași, f. a.

Leonescu (V.) și T. Duțescu-Duțu, Două drame țărănești, București 1903.

Orleanu (Maiorul Al. G.), Horia, Cloșca și Crișan sau Revoluția Românilor din Transilvania și Ungaria în 1784. — Dramă istorică, Focșani 1903.

Rădulescu-Niger (N.), Patriotism. — Tribunul poporului. — Roman social, București 1903.

Stere (C. G.), Introducere în studiul dreptului constituțional. — Partea I. — Iași 1903.

Premiul Năsturel-Herăscu de 4000 lei a fost propus de comisiunea de premii să se dea dlui I. Al. Brătescu-Voinesci pentru volumul său de *Novele și schițe*. Ședința plenară însă a respins propunerea cu 19 voturi contra și 6 pentru. Prin urmare acest premiu nu s'a dat nimănui.

2. La *premiul Statului Lazăr* de 5000 lei au concurs următorii 7 autori: Bastaki (Dr. Th.), Studiu clinic asupra băilor Lacul-Sărat, București 1903.

Belcik (Alexandru A.), Studiu de legislațiune comparată. — Copilul natural, ed. II, București 1902.

Birou (Iuliu), Carte de compunere pentru școalele primare. — Cursul I, Oravița 1902. — Cursul II, Lugoj 1902.

Galian (Dr. Dumitru), Contribuțiuni la studiul igienei rurale, Focșani 1903.

Georgescu (Căpitanul — acum maior — Christodulo), Principii relative la tactica focurilor infanteriei, București 1902.

Georgescu (Căpitanul — acum maior — Christodulo), Tactica celor trei arme, București 1903.

Nicolaescu (N.), Geometrie plană și în spațiu ed. II, București 1903.

Niculită-Voronca (Elena), Datinele și credințele poporului român, adunate și așezate în ordine mitologică, col. I, părțile I—II, III, IV—V, Mihalcea lângă Cernăuți 1903.

Premiul statului Lazăr de 5000 lei, la propunerea comisiunii premiilor, nu se acoardă nici unei lucrări.

3. La *premiul Adamachi* de 5000 lei au concurs următorii 20 de autori: Bărsceanu (Andrei), Istoria școalelor centrale române gr.-or. din Brașov, Brașov 1902.

Ciocârlan (Ion), Pe plaiu. — Schițe dela țară, București f. a.

Demitrescu (George), Creatura și Creatorul sau Tainele Dumnezeesci. — Poemă în versuri, București 1903.

Duțescu-Duțu (T.), Considerațiuni critice asupra poeziei noastre populare. — Doine, București 1903.

Gavanescul (I.), *Istoria pedagogiei*, vol. II, 1903.

Hodoș (Constanța), *Aur!... Dramă în patru acte*, București 1903.

Moga (Vasile S.), *Alcătuirea unei gospodării rurale*, ed. III, București 1903.

Negulescu (Paul), *Tratat de drept administrativ român. — Partea I. — Organizarea administrativă a României*, fasc. I, București 1903.

Nenițescu (Dimitrie S.), *Studiu asupra fluviilor convenționale. — Dunărea în dreptul internațional public*, București 1903.

Nicolescu (George D.) *Parlamentul român, 1866—1901*, București 1903.

Pacu (M. N.), *Elemente de instrucție civică, drept și economie politică*, Galați 1903.

Pătrășcoiu (Gr. și I.) *Studiu introductiv asupra băncilor populare sistem Reiffeisen și Schulze-Delitzsch*, București 1903.

Podeanu (V.), *Cântece*, vol. II, București 1902, vol. III, București 1903.

Pop (Vasile), *Ocna vieții. — Schițe, fantasii și nuvelete*, București—Ploești 1903.

Popovici-Lupa (Dr. N. O.), *Agricultura. — Cunoștințe practice de cultura pământului și a plantelor agricole*, București 1902.

Rosetti (Radu D.), *Printre picături*, Ploești 1904.

Rosculeț (Dr. Valeriu), *Stațiunea balneară și climatică Strunga (jud. Roman). — Studiu igienologic asupra localității în vederea așezării unui sanatoriu pentru tuberculoși*, București 1903.

Sanielevici (H.), *Încercări critice*, București 1903.

Sorcovă (pseudonim), *Clipe de repaus. Seria II. — Schițe și Foite*, Brașov 1903.

Urechiă (A.), *Dictionaire francais-roumain, deuxième édition*, București 1903.

Premiul Adamachi de 5000 lei s'a împărțit între următorii autori:

Dlui *Andrei Bârseanu* pentru: „*Istoria școalelor centrale române gr. or. din Brașov*“, — 2000 lei;

Dlui *Vasile S. Moga*, pentru: „*Alcătuirea unei gospodării rurale*“ — 500 lei;

Dlui *D. S. Nenițescu*, pentru: „*Studiu asupra fluviilor convenționale. Dunărea și Dreptul internațional public*“ — 1000 lei;

Dlui *Al. A. Belcik*, pentru: „*Studiu de legislațiune comparată. Copilul natural*“ — 500 lei.

Restul de una mie lei se capitalizează.

4. La premiul *Alexandru Bodescu* de 1500 lei, dimpreună cu 1000 lei dăruți de dl I. Kalinderu, pentru monografia unei comune a intrat o singură lucrare, care însă, conform raportului amănunțit al dlui Kalinderu, nu întrunesc condițiile cerute, deci premiul i-s'a refuzat. Totodată s'a decis ca același subiect să se mai publice odată cu un program mai precis,

5. La *premiul Alexandru Ioan Cuza* de 10,000 lei pentru istoria Românilor dela Aurelian până la fondarea principatelor, nu s'a prezentat nici o lucrare.

6. La *premiul Statului Eliade-Rădulescu* de 5000 lei celei mai bune lucrări scrisă în limba română asupra subiectului „Epoca lui Mateiu Basarab și Vasile Lupu” nu s'a prezentat asemenea nici un manuscris.

7. La *premiul Adamachi* de 5000 lei pentru subiectul „Istoria poeziei lirice la Români până la Alexandri” nu s'a prezentat nici o lucrare.

XII. Subiecte de premii noue.

La propunerea secțiunii literare s'au fixat următoarele doue subiecte de premii :

1. Pentru *premiul Neuschotz* de 2000 lei în anul 1909: „Industria casnică la Români; trecutul, starea actuală și în viitor”.

2. Pentru *premiul Bodescu* de 1500 lei din 1909: „Elementul național în poezia lui Eminescu”.

XIII. Delegațiunea, secțiunile și comisiunile.

Ca membrii ai *comisiunii pentru examinarea lucrărilor făcute în anul trecut* au fost designați domnii: P. Poni, A. Naum și I. Bogdan.

Comisiunea financiară își prezintă lucrarea. Se constată că toată averea Academiei Române se urcă la patrușprezece milioane lei. Apoi își cetesc lucrările raportorii speciali și anume Dr. C. I. Istrati asupra administrațiunii casnice și asupra situațiunii fondurilor Academiei dela 1 Iunie 1902 și până la 31 Maiu 1903; dl St. C. Hepites cetesce raportul comisiunii financiare asupra compturilor fundațiunii Adamachi pentru acelaș timp; dl Gr. Ștefanescu cetesce raportul comisiunii financiare asupra compturilor fundațiunii Oteteleşanu pentru acelaș timp. Toate constată progresul fundațiunilor. Comisiunea se realege în persoanele dlor Gr. Ștefanescu, St. C. Hepites și Dr. C. I. Istrati.

Delegațiunea pentru anul 1904—1905 s'a constituit astfel:

A. Personalul delegațiunii.

Președintele Academiei Române, dl Kalinderu I. Asesori (vice-presidenți): din secțiunea literară, dl Ollănescu D. C.; din secțiunea istorică, dl Erbiceanu C.; din secțiunea științifică, dl Haret Sp.; Secretar general (pe 7 ani, 1898—1905) dl Sturdza D. A.

B. Personalul Secțiunilor.

1. *Secțiunea literară*. Președinte dl Vulcan Iosif (Oradea-mare); Vice-preș. dl Negruzzi I. C. (București). Secretar (pe 7 ani 1904—1911) dl Quintescu N. (București); Membri: dnii: Bianu Ioan (București), Caragiani Ioan (Iași), Hașdeu B. P. (Câmpina), Maiorescu T. (București), Naum Anton (Iași), Ollănescu D. C. (București), Philippide A. (Iași), Pușcariu I. (Bran), Sbiera Ioan (Cernăuți).

II. Secțiunea istorică. Președinte dl Xenopol A. D. (Iași); Vice-președinte dl Kalinderu I. (București); Secretar (pe 7 ani, 1902—1909) dl Erbiceanu C. (București); Membri: dnii Babeș Vincentiu (Budapesta), Bogdan Ioan (București), Ionescu N. (Brad, Roman), Marian S. Fl. (Suceava), Marienescu At. M. (Sibiu), Moldovan I. M. Blaj, Popea N. episc. (Caransebeș), Sturdza D. A. (București), Tocilescu Gr. G. (București).

III. Secțiunea științifică. Președinte dl Aurelian P. S. (București); Vice-președinte dl Felix Dr. I. (București); Secretar (pe 7 ani 1900—1907) dl Ștefănescu Gr. (București); Membri: dnii: Babeș Dr. V. (București), Fălcoianu Șt. (București), Haret Sp. (București), Hepites Șt. C. (București), Istrati Dr. C. I. (București), Poni Petre (Iași), Porcius Florian (Rodna), Saligny Anghel (București), Teclu Nicolae (Viena).

C. Personalul Comisiunilor.

I. Comisiunea permanentă a bibliotecii: Dl Quintescu N., secretarul secțiunii literare. Dl Erbiceanu C., secretarul secțiunii istorice. Dl Ștefănescu Gr., secretarul secțiunii științifice.

II. Membru conservator al colecțiunii numismatice: dl Sturdza D. A.

III. Comisiunea pentru cercetarea cărților tipărite intrate la concursul premiilor din 1905: Marele premiu Năsturel-Herescu, de 12,000 lei; Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5000 lei; și Premiul Adamachi, de 5000 lei: Din secțiunea literară, dnii: Bianu I., Quintescu N., Vulcan I. Din secțiunea istorică, dnii: Marian S. Fl., Tocilescu Gr. G., Xenopol A. D. Din secțiunea științifică, dnii: Aurelian P. S., Hepites Șt., Poni P.

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Statului Lazăr, de 5000 lei, din 1905, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului: Starea economică și socială a României actuale, dnii: Aurelian P. S., Kalinderu I., Poni P.

V. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Adamachi, de 5000 lei, din 1905, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului: Poporul român din Ungaria și Transilvania dela începutul secolului XVIII. incoace, dnii: Bianu I., Bogdan I., Vulcan Iosif.

VI. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Alexandru Ioan Cuza, din 1905, de 10,000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume dela 1891, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului: Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea principatelor, dnii: Bogdan I., Sturdza D. A., Xenopol A. D.

VII. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Neuschotz, din 1905, de 2000 lei, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului: Istoria vămilelor în România dela început și până în zilele noastre, dnii Aurelian P. S., Sturdza D. A., Xenopol A. D.

VIII. Comisiunea financiară, dnii: Hepites Șt. C., Istrati Dr. C. I., Ștefănescu Gr.

IX. Comisiunea Fundațiunii Adamachi, dnii: Haret Sp., Poni P., Sturdza D. A.

X. Comisiunea Fundațiunii Oteteleşanu, dnii: Kalinderu I., Negruzzi I. C., Sturdza D. A.

XI. Comisiunea Fundațiunii Ioan Fătu și Ioan Scorțeanu, dnii: Aurelian P. S., Negruzzi I. C., Sturdza D. A.

XII. Comisiunea Fundațiunii Ioan Agarici, dnii: Aurelian P. S., Ionescu N., Poni P.

XIII. Comisiunea Fundațiunii Take Petre Anastasiu, dnii: Aurelian P. S., Kalinderu I., Sturdza D. A.

XIV. Comisiunea Fundațiunii Maria General I. Carp, dnii: Bianu I., Hepites Șt. C., Kalinderu I., Negruzzi I. C., Sturdza A. D.

XV. Comisiunea Dicționarului, dnii: Kalinderu I., Maiorescu T., Quintescu N., Sturdza D. A., Tocilescu Gr. G.

XVI. Comisiunea pentru regulamentul fondului de pensie a personalului, dnii: Kalinderu I., Poni P., Sturdza D. A.

XIV. Dicționarul.

S'a cetit raportul comisiei dicționarului, prin care se arată că dl Philippide urmează a lucra neîntrerupt. A și terminat câteva litere din început, astfel încât începerea tipăririi nu poate să întârzie mult.

XV. Budgetul și închiderea sesiunii generale.

În fine s'a cetit și s'a aprobat budgetul anului de gestiune curent.

Terminându-se toate lucrările, secretarul general dl D. A. Sturdza a cetit raportul lucrărilor făcute în sesiunea generală actuală.

Apoi președintele I. Kalinderu a închis sesiunea mulțămînd tuturor pentru participare și urându-le sărbători fericite, în deosebi a urat fericită reîntoarcere membrilor veniți din depărtări, în numele cărora a mulțămît Iosif Vulcan.

După închiderea oficială, membrii și-au luat rămas bun în mod foarte cordial.

ADUNAREA GENERALĂ A SOCIETĂȚII GEOGRAFICE ROMÂNE.

Societatea geografică română și-a ținut adunarea generală din ăstan la 12 Martie a. c. și în ăilele următoare. Adunarea s'a ținut sub presidenăia M. S. Regelui și a A. S. Regale Principelui Ferdinand.

În ședinăa I, dl secretar general *G. I. Lahovary* dădu cetire raportului anual. Între altele spune că societatea a făcut un pas înainte prin completarea dicăionarului geografic al Bucovinei și Basarabiei, operă, a cărei însemnătate este cunoscută în deobște. După-ce expuse situaăinea financiară a societăăii, presintă Suveranului cursul de geografie generală a Romăniei datorit dlui profesor Mehedinăi și destinat A. S. R. Principelui Carol. Secretarul general mai vorbește despre congresele de geografie ținute în cursul anului trecut în străinătate, relevând demonstraăiunile de simpatie făcute societăăii geografice române la aceste ocașii. Enumeră evenimintele geografice externe din precedentul an întâmplate pe suprafaăa globului, precum ștergerea Transvaalului de pe harta Africei, etc. Comunică de asemenea scirea despre înfiinăarea unei catedre de geografie pe lângă universitatea din Iași.

Seria conferenăelor a început-o dl *B. G. Assan*, vorbind despre „Motorii cu aburi în România“. Cel dintăiu motor cu aburi a fost introdus la 1853. Atunci s'a înfiinăat prima moară cu aburi. Mai departe conferenăiarul vorbește despre industria uleiurilor vegetale și a morăritului. Aceasta din urmă industrie are o producăiune anuală de 8 milioane klgr. reprezentând o valoare de 6 milioane lei. Dacă tarifele vamale nu ar fi prea urcate ca și tarifele de transport pe C. F. R., această industrie ar lua o mare dezvoltare. Vorbește despre extragerea substanăelor uleioase din porumb, arătând modul cum s'ar puté măcina porumbul imediat ce este cules, înlăturându-se astfel pericolul pelagrei. Printr'un mijloc de decosticare și scoatere a embrionului, porumbul devine incapabil de a mai produce pelagra și este cu mult mai hrănitor. A emis părerea ca statul să monopolizeze morile, începând cu acele din regiunile de unde bântue pelagra. Sistemul s'ar puté utiliza și pentru armată.

Dl *Dr. Cantacuzino* a vorbit despre „Epidemia ciumei și profilaxia ei“. Epidemia a existat din secolul al XIV-lea, când a secerat 25 milioane suflete. Ultima manifestare importantă a ciumei a fost în anul 1848; de atunci a trecut în Orient de unde se transmite în Europa prin mijlocul vaselor. Astăăi ciurma nu mai are puterea de a face atâtea ravagii, căci se poate combate. În 1894 un francez și un japonez au descoperit microbul ciumei, și s'a constatat că el există în pământ. Puăin mai târăiu s'a descoperit și serul prin ajutorul căruia se poate combate ciurma cu succes. Conferenăiarul a vorbit despre modul cum se propagă ciurma în

present prin mijlocul guzganilor, arătând mijlocul prin care se face distrugerea lor. Mijloacele de profilaxie dovedite in contra guzganilor au pledat in favoarea desființării carantinelor, ceea-ce a făcut ca conferența sanitară internațională din 1903, să decidă suprimarea carantinelor.

In a doua și prima conferență a fost ținută de dl inginer C. R. Mircea, despre geografia pitorească a văii Prahova. D-sa a descris bogățiile industriale din Predeal, Azuga, Buștenari, Sinaia, Câmpina, Comarnic, Băicoiu, Țintea și Breaza, cari represintă o valoare de 102.622,966 lei. Lucrătorii din aceste fabrice obțin anual 4 milioane lei. Numai in regiunea Câmpina-Băicoiu sunt investite capitaluri de 86 milioane lei. Producțiunea de petrol a atins in anul precedent cifra de 37,000 vagoane. Aruncând o privire generală asupra industriilor din țară, dl Mircea a emis părerea că toate incurajerile industriale acordate de stat au fost de mare folos și e nevoie ca incurajeri să se acorde și pe viitor. D-sa a pledat cu deosebire pentru a se face o întreagă educație patriotică tineretului in sensul de a sci să iubească tot ce este românesc. Industriei petrolului, a dis d-sa, se cuvine a i-se da cea mai largă incurajare.

Dl *Al. C. Sturdza* a ținut a doua conferență cu subiectul: „România nu e in peninsula balcanică“. D-sa a demonstrat că România nu face parte din peninsula balcanică, lucru care pentru noi e banal dar pentru străinătate nu, căci in toate atlasele geografice mari România e incorporată in peninsula balcanică. A mai dovedit, că atât ca rasă cât și ca situație geografică și culturală, noi nu facem parte dintre popoarele balcanice. A propus ca societatea geografică să adreseze un memoriu tuturor societăților geografice din lume, in care să arete adevărata situație geografică, etnografică și psihologică a României.

Propunerea a fost primită in mod călduros.

Dl Dr. profesor *Obreja* a vorbit despre Geografia medicală a României. In prima parte a interesantei sale conferențe, dl Dr. Obreja a vorbit despre natalitatea din România, care atinge cifra de 45 la mie. Cele mai multe nasceri sunt la sate, și in cpecial in județul Tulcea. Românii întrec in natalitate și pe evrei, cei mai prolizi din lume. Din nefericire este însă prea mare mortalitatea, așa că nu ne putem bucura de marea natalitate. Causele mortalității sunt: boalele, reua administrațiune, lipsa de cultură și de ajutoare medicale. Boalele provin din lipsa de hrană și din reua stare sanitară a localităților și a locuințelor populațiunei. Copiii până la vârsta de 5 ani pier in mare număr fiind-că nu pot fi îngrijiți cum trebuie, din cauza ignoranței care domnesce in populațiunea rurală cu deosebire. Arată procentul excedentului morților și născuților care nu este de loc înfloritor in toată țara.

A treia și ultima și sedința a fost presidată de dl general Manu, vicepreședintele societății.

Di *Munteanu-Murgoci*, docent universitar, a ținut conferința sa despre „Geografia fizică a Dobrogei“. D-sa a făcut mai întâiu descrierea diferitelor masive muntoase și a sărurilor de dealuri ce străbat Dobrogea, explicând după d-nii Peters, Gr. Ștefănescu, Atanasiu, inginer Pascu, Zeber și alții, formațiunea lor din punctul de vedere geologic. După studiile făcute de aceia cari s'au ocupat cu geografia Dobrogei, conferențiarul arată că solul acestei provincii, din punctul de vedere geologic, se întinde cel puțin până la malul stâng al Dunării. Totuși din acest punct de vedere, Dobrogea este o problemă încă neexplicabilă. Conferențiarul numără riurile și lacurile mai însemnate, arătând și unele fenomene ce s'au produs pe vremuri cu dănsese.

Dobrogea, cel puțin din punctul de vedere al formațiunilor ei geologice, este pentru noi de neprețuit interes.

Di *căpitan Ionescu* a ținut o conferință despre „colonisarea Dobrogei“. A arătat ce s'a făcut și ce anume s'ar mai putea face în privința colonizării acestui petec de pământ qua-si peninsular. Chestiunea prezintă un deosebit interes a țin conferențiarul mai ales acuma, când este la ordinea zilei chestia improprietății în Dobrogea a veteranilor. Face critica parcelărilor făcute în Dobrogea la 1886, arată care este întinderea terenurilor productive și partea rămasă statului din aceste terenuri, făcând dovadă de ce anume s'ar putea face în partea locului în interesul dezvoltării provinciei de preste Dunăre. S'ar impune în primul rând un cadastru regulat al Dobrogei, apoi verificarea cu multă rigurozitate a titlurilor de proprietate ale actualilor proprietari și incurajarea micii proprietăți în special în folosul propășirii agriculturii. Conferențiarul face constatarea că s'au împărțit cu prea multă dărnicie pământuri în Dobrogea; este de părere ca statul să-și însușească pământurile cari se vor găsi fără titlu doveditor de proprietate. Pentru a veni în ajutorul micii proprietăți dobrogene, s'ar putea crea asociațiuni agricole cari ar da cele mai bune rezultate. Avându-se acest lucru în vedere și făcându-se asanările de care are nevoie Dobrogea, această provincie ar putea hrăni un milion de populațiune. Spre a da Dobrogei toată înflorirea de care e susceptibilă, mai rămân încă multe lucruri de făcut. Se impune în primul rând o linie ferată în lungimea provinciei, linie care ar fi de mare însemnătate din punctul de vedere economic și strategic. Se mai impune dezvoltarea rețelei drumurilor practicabile și activarea lucrărilor portului Mangalia care e destinat a deveni marele port al Dobrogei. Mai e nevoie de lucrări topografice și cadastrale; pentru-ca progresul acestei provincii să nu sufere trebuie să dispară toate anomaliile administrative ce se mai întâlnesc pe acolo.

Di *G. A. Orăscu* a ținut cea din urmă conferință, tratând despre „Apele de isvoare din talvegul muntos al Ialomiței în vederea viitoarei alimentări cu apă a Capitalei“. Mai întâi d-sa făcu istoricul diferitelor lucrări întreprinse pentru alimentarea capitalei cu apă de beut. Intre altele spuse, că încă dela anul 1878 primăria s'a gândit la o mai bună alimentare cu

apă a capitalei. Un an după darea în exploatare a apei filtrate, s'au făcut importante studii asupra apelor de munte. Isoarele, cari dau cea mai bună apă din punctul de vedere bacteriologic, sunt cele din talvegul muntos al Ialomiței și anume cele dela Scropoasa și Ghighiu. Analisele făcute asupra acestor ape au dat cele mai bune rezultate.

Terminând, a ținut că nu va trece mult timp până ce capitala va fi alimentată cu apă din aceste isoare. D-sa arată câteva proiecțiuni luminoase, infățișând cele două surse din talvegul Ialomiței.

La urmă, vice-președintele mulțumii publicului asistent pentru-că a onorat adunările, și declară închisă adunarea generală din anul acesta.

DATE STATISTICE

referitoare la starea culturală a Românilor în municipiile locuite de Români.

Starea culturală a unui popor e în strânsă legătură cu numărul acelor indiviși, cari știu scrie și ceti. Fiind-că progresul în cultură numai prin lățirea științei se poate ajunge; iar știința și cunoștințele prin nimic nu se propagă așa de repede și cu acel efect ca și prin scriere și citire.

Prin urmare, dacă voim să ne câștigăm o icoană viuă despre starea culturală a poporului român în comitatele sau municipiile locuite de Români, n'avem decât să cercăm că în fie-care municipiu câți Români știu scrie și ceti relative la numărul total al locuitorilor din acel municipiu.

Deoarece în șematismele bisericilor noastre române nu aflăm aceste date, din cari am putea constata cu toată exactitatea, că în fie-care comună, câți dintre credincioșii unei biserici știu scrie și ceti, — pentru aceea în lipsa acestor date speciale, referitoare la cultura Românilor din Ungaria, am folosit de astădată datele statistice referitoare la cultura generală a tuturor locuitorilor din patrie, adunate la anul 1900 din partea oficiului statistic ungar din Budapesta.

Pentru ca, pe baza acestor date statistice regnicolare, să aflăm și constatăm cultura română relativă din diferitele ținuturi locuite de Români, vom considera ca cultură specială a poporului român, cultura mijlocie a tuturor locuitorilor în genere din un municipiu. Greșală mare în calcul nu vom face prin aceasta, deoarece cultura Românilor aproape în toate municipiile în raport drept e cu cultura generală a ținutului respectiv.

Ca să fim mai ușor și mai bine înțeleși, în constatarea acestui fapt ne vom folosi de trei tabele statistice, ce lăsăm să urmeze.

În aceste tabele sunt înșirate datele statistice referitoare la starea culturală a municipiilor locuite cel puțin de 10% Români.

Tabela I.

Rangul municipiului în desimea Românilor	Municipiile în cari cel puțin 10% din locuitori sunt Români	Numărul lo-cuitorilor	Din numărul locuitorilor câți		Din 100 locuitori câți		
			sunt Români?	sciu ceti și serie?	sunt Ro-mâni?	sciu serie și ceti?	cetitori sunt Români?
1.	Fogaras	92,801	83,445	37,564	90·0	40·4	36·4
2.	Hunyad	303,838	257,013	64,620	84·8	21·3	17·9
3.	Alsófehér	212,352	166,099	56,195	78·2	26·4	20·6
4.	Krassószörény	443,001	328,371	164,569	74·2	37·2	27·6
5.	Tordaaranyos	160,579	116,833	36,687	72·8	23·0	16·8
6.	Kolozs	204,361	140,229	44,883	68·6	21·9	14·9
7.	Szolnokdoboka	237,134	180,309	42,364	66·1	17·9	11·8
8.	Szeben	166,188	108,413	88,931	65·3	54·1	35·3
9.	Arad (comitat)	329,840	214,250	103,538	65·2	31·5	20·6
10.	Szilágy	207,293	125,451	57,316	62·5	27·8	17·4
11.	Kisküküllő	109,197	55,276	35,530	54·8	32·6	17·9
12.	Besztercezaszód	119,014	82,256	47,420	43·3	39·8	17·6
13.	Nagyküküllő	145,138	61,779	76,275	42·6	52·6	22·4
14.	Bihar	527,135	236,114	205,890	41·2	39·0	16·1
15.	Temes	398,010	162,756	187,583	40·8	47·2	19·3
16.	Marostorda	178,096	65,538	62,773	36·8	35·3	13·0
17.	Brassó	95,565	33,886	61,689	35·6	64·5	22·0
18.	Szatmár	340,689	117,856	134,367	34·6	39·5	13·7
19.	Mármaros	309,598	74,978	54,156	24·3	17·5	4·2
20.	Arad (oraș)	56,260	9,556	35,785	16·9	63·6	10·8
21.	Torontál	590,318	87,662	286,246	14·8	48·4	7·2
22.	Háromszék	137,261	19,439	66,972	14·2	48·9	6·9
23.	Csik	128,882	15,936	48,445	12·4	37·8	4·7
24.	Kolozsvár	49,295	6,039	31,210	12·2	63·4	7·7
25.	Ugocsa	83,316	9,270	25,632	11·1	30·9	3·4
26.	Csanád	140,007	13,982	76,074	10·0	54·4	5·4

1. În tabela primă aflăm numărul tuturor locuitorilor; numărul Românilor; numărul tuturor locuitorilor, cari sciu serie și ceti; numărul %-tual al Românilor; numărul %-tual al locuitorilor, cari sciu scrie și ceti; și în urmă numărul %-tual al Românilor, cari sciu scrie și ceti, din diferitele municipii.

Municipiile le-am așezat în această tabelă în ordinea desimeii procentuale a Românilor.

Din aceasta tabelă reiasă, că mai mulți Români se vin pe o sută locuitori în comitatul sau municipiul Făgăraș, unde Românii formează 90% din suma tuturor locuitorilor. În locul al doilea urmează comitatul Hunedoarei (Hunyad) cu 84·8%. La locul al treilea vine comitatul Albeinferioare (Alsó-fehér) cu 78·2% ș. a.

Tabela II.

Rangul		Din 100 locuitori câți sciu serie și ceti?	Rangul		Din 100 locuitori câți sciu serie și ceti?
cultu- ral	al municipiului		cultu- ral	al municipiului	
1.	Brassó	64·5	14.	Csik	37·8
2.	Arad (orașul)	63·6	15.	Krassószörény	37·2
3.	Kolozsvár	63·4	16.	Marostorda	35·3
4.	Csanád	54·4	17.	Kisküküllő	32·6
5.	Szeben	54·1	18.	Arad (comitat)	31·5
6.	Nagyküküllő	52·6	19.	Ugocsa	30·9
7.	Háromszék	48·9	20.	Szilágy	27·8
8.	Torontál	48·4	21.	Alsófehér	26·4
9.	Temes	47·2	22.	Tordaaranyos	23·0
10.	Fogaras	40·4	23.	Kolozs	21·9
11.	Beszterczenaszód . . .	39·8	24.	Hunyad	21·3
12.	Szatmár	39·5	25.	Szolnokdoboka	17·9
13.	Bihar	39·0	26.	Mármaros	17·5

2. În tabela a doua municipiile sunt aranjate după cultura generală a tuturor locuitorilor.

În privința culturală a locuitorilor în general locul prim îl ocupă comitatul Brașov (Brassó), unde dintre 100 locuitori 64·5% sciu serie și ceti.

La locul al doilea urmează orașul municipal Arad cu 63·4%; iar în locul al treilea vine orașul municipal Cluj (Kolozsvár) cu 63·4% ș. a.

Tabela III.

Rangul municipiilor în cultura română	În municipiul	Câți Români cetitori se vin pe 100 locui- tori ai munic- ipiului	Rangul municipiilor în cultura română	În municipiul	Câți Români cetitori se vin pe 100 locui- tori ai munic- ipiului
1.	Fogaras	36·4	14.	Bihar	16·1
2.	Szeben	35·3	15.	Kolozs	14·9
3.	Krassószörény	27·6	16.	Szatmár	13·7
4.	Nagyküküllő	22·4	17.	Marostorda	13·0
5.	Brassó	22·0	18.	Szolnokdoboka	11·8
6.	Alsófehér	20·6	19.	Arad (orașul)	10·8
7.	Arad (comitat)	20·6	20.	Kolozsvár	7·7
8.	Temes	19·3	21.	Torontál	7·2
9.	Hunyad	17·9	22.	Háromszék	6·9
10.	Kisküküllő	17·9	23.	Csanád	5·4
11.	Beszterczenaszod . . .	17·6	24.	Csik	4·7
12.	Szilágy	17·4	25.	Mármaros	4·2
13.	Tordaaranyos	16·8	26.	Ugocsa	3·4

3. În privința culturii noastre naționale, municipiile locuite de Români sunt aranjate în tabela a treia.

Din această tabelă putem afla, că în diferitele municipii dintre 100 locuitori anume câți Români sciu serie și cetf.

Datele din această tabelă sunt direct proporționale cu numărul relativ atât al Românilor cât și a celorlalți locuitori, cari sciu serie și cetf.

Precum apare din tabela a treia, mai mulți Români sciu serie și cetf în comitatul Făgăraș, adecă 36·4‰; apoi urmează comitatul Sibiului cu 35·3‰; Caraș-Severin cu 27·6‰; Târnava-mare cu 22·4‰; Brașov cu 22‰; Alba-inferioară cu 20·6‰ ș. a.

Concluziunea, ce o putem trage din aceste trei tabele statistice, e că pentru noi Români și în ținuturile sau comitatele acelea, unde cultura poporului român e relative mai mare, și acolo avem încă mult de făcut; și acolo forurile noastre competente bisericesci-școlare și civile trebuie să desvoalte o mai mare și mai intensivă activitate în ceea-ce privesce lumina și cultivarea poporului român.

Ar fi foarte bine, ca pe viitor în șematismele bisericilor noastre naționale, să se introducă o rubrică specială, din care să se vadă, că dintre locuitorii români din fie-care comună anume câți sciu serie și cetf.

Din aceste izvoare autentice am puté constata cu mai multă acurateță, — din cinci în cinci ani, sau cel puțin din țece în țece ani, — adevărata noastră stare culturală.

Ar fi de dorit mai departe, ca autoritățile noastre bisericesci și școlare prin organele lor să cerce, cari sunt cauzele stagnării culturale a poporului nostru, unde aceasta se manifestă; și prin ce mijloace s'ar putea evita, respective micșora numărul analfabeților.

Astăzi avem școale bune în multe comune, avem preoți și învățători cualificați în toate unghiurile patriei. Dela voia de muncă, dela zelul și abnegațiunea acestor factori culturali atârnă prosperarea morală și materială, precum și înaintarea în cultură a poporului român.

Ioan F. Negruțiu.

BUCOLICELE LUI VIRGILIU.

(Continuare).

ECLOGA III.

Cuprinsul. — Doi păstori din Arcadia, Menalca și Dameta rivali, se întâlnesc și după-ce își adresează vorbe de ocară, se iau la întrecere în cântare, alegând ca judecător pe Palemon. — Regula acestor cântece alternative, numite *amebee* (*amoebaea*, *alterna*), era, ca un cântăreț să spună o cugetare într'o strofă, și adversarul să păstreze aceeași formă, spunând același lucru sau contrarul, însă mai frumos. Idile în această formă are și D. Bolintineanu în „Macedonele“ sale. El le numesce *lupte*.

Această eclogă a fost compusă în 42 a. Cr. și e a doua după timp.

Menalca, Dameta și Palemon.

Menalca.

Spune-mi a cui este turma, Dameta? A lui Melibeu e?

Dameta.

Nu-i a lui; este a lui Egon. Egon mi-o dete dăunădi.

Menalca.

Bietele oi! sunt o turmă de-a pururea nefericită.
Păn' ce stăpânul, curtând pe Neera, se teme ca nu ea
să mă prefere, păstor fără milă, străinul acesta
de două-ori i le mulge pe oră, și astfel le stoarce
toată puterea și trage tot laptele mieilor fragedi.

Dameta.

Mai cu cruțare bărbaților astfel de vorbe.
Scim noi doar și cine..., când se uitau slut strimbându-se țapii,
și 'n care templu;... dar' blândețe nimfe rîsără numai.

Menalca.

Când mă vădura, tăind, cred, cu răul cosor arborășii
cei tineri ai lui Micone și vițele lui cele nouă.

Dameta.

Sau când aici lângă fagii bătrâni ai rupt arcu lui Dafnis
și fluerul lui; că de rău ce ești, tu muriai, o Menalca,
când ai vădut dăruite băiatului sculele acestea,
dacă n'ai fi putut ca să-i faci vre-un rău oare-cumva.

Menalca.

Ce pot să facă stăpânii, când slugile lor fură astfel?
Nu te-am vădut, când ai prins, punând curse, un ied al lui Damon,
nefericitele? pe când Lycisca lătra cu mult sgomot
și eu strigam: „oare unde-o tulesce acum hoțul? Adună-ți,
Tytire, turma!” și tu te-ascundeai în rogozul din luncă.

Dameta.

Prin al meu cântec învins, de ce nu voia să mi-l dee?
Iedul îl amiruisem prin fluerul meu și prin versuri.
Dacă tu nu scii, al meu era iedul; spunea însuși Damon,
însă dicea că el nu-l poate da, și nu vrea să-l dee!

Menalca.

Tu, l-ai învins prin cântare? Avuta-i tu cândva șiringă
prinsă cu ceară? Au nu țîrlăiai tu, cărpaciu, în răspântii
cântece proaste cu simpla ta flueră dărdăitoare?!

Dameta.

Vrei să 'ncercăm așa dară, ce poate din noi fie-care?
 Pun ca prinsoare din parte-mi această junincă; (primesce-o;
 vine de două-ori ȕilnic la muls și hrănesce cu lapte
 doi vițelandri). Tu spune iar, ce pui zălog ca prinsoare?

Menalca.

N'ași cuteza să mă prind pe nimica din turmă cu tine.
 Eu am acasă un aspru părinte și-o vitregă crudă.
 Numără turma pe ȕi amândoi de două-ori, unul
 și ieȕii. Dar ce e mult mai de preț, cum cunoasce-vei însuți,
 — pentru că vrei astăȕi o nebulie, — voiu pune păhară
 scumpe de fag, cizelate de Alcimedonte divinul.
 O mlădioasă viță de vie, sculptată cu dalta-i
 sprintenă, 'mbracă cu iederă palidă rarii sei struguri.
 Două figuri la mijloc, una-i Cimoa și-a doua . . . cinei?
 A măsurat cu compasul întreg globul lumii și spus-a,
 când vine vremea de secere, când de-arătură.
 N'am atins încă de buze aste cupe; le țiuu încuiate.

Dameta.

Alcimedonte făcut-a și mie iar două păhară.
 Toartele lor sunt încinse cu frunze de-acant mlădioase.
 Iar la mijloc e Orfeu și pădurile cari îl urmează.
 Nu le-am atins pân' acuma de buze, le țiuu încuiate.
 Dar să veȕi junca; o, n'ajung cu dēnsa păharăle tale.

Menalca.

N'ai să scapi astăȕi; veni-voiu ori unde mă chiami. Să ne-asculte
 numai . . . păstorul acesta ce vine; a, iată-i Palemon.
 Am să te fac, ca să nu mai provoci la cântare pe nimeni.

Dameta.

Vino, de ai ceva gata; eu nu întărziez cu nimica.
 Nu fug de nime. Numai ascultă, vecine Palemon,
 și serios ia aminte; că nu fără preț este lucrul.

Palemon.

Hai dar, cântați, căci acum ne așeȕarăm pe fragedă iarbă;
 și-acum tot câmpul rodesce și arborii toți sunt în floare;
 verȕi sunt pădurile, cel mai frumos timp din an este-acuma.
 Tu 'ncepi Dameta; tu vei răspunde, Menalca, pe urmă.
 Alternativ să cântați; e plăcut acest schimb pentru muse.

Dameta.

Faceți cu Joe 'nceputul, o muse; de Joe-i plin totul.
 El ne rodesce câmpia și el îmi inspiră cântarea.

Menalca.

Și io-s lui Febus iubit; pentru Febus eu am totdeauna
daruri ce-i plac, hiacint cu suavă roșată și lauri.

Dameta.

Galateia mă bate cu mere, sglobia copilă;
fuge-apoi iute 'ntre sălcii, dar vrea ca să fie vădută.

Menalca.

Scumpul meu prietin, Aminta, el singur mă caut' acasă.
Delia-i cânilor nostri acum mai puțin cunoscută.

Dameta.

Eu pentru Venus a mea am un dar drăgălaș; căci vădut-am
eu însu-mi locul, în care-și fac cuib porumbeii 'n pădure.

Menalca.

Eu i-am trimis dece mere de aur lui astăđi, culese
cum am putut în pădure; și mâne-i trimit alte dece.

Dameta.

Cât de plăcut și de câte-ori, ah, mi-a vorbit Galateia!
Duceți, o vânturi, și țeilor ceva din dulcile-i vorbe.

Menalca.

Ce-mi folosesce, Aminta, că tu mă iubesci, dacă 'n vremea
când urmăresci în pădure mistreții, eu stau la rețele?!

Dameta.

Astăđi mi-i aniversara; trimite-mi pe Filis, Iolla.
Când voui jertfi o vițea pentru grâne, să vii atunci însuți.

Menalca.

Filis mi-e dragă 'nainte de toate; ea a plâns la plecare,
Iolla, și-un lung rămas bun, rămas bun, o frumosule-mi ție.

Dameta.

Trist este lupul la stâne, și grânelor coapte povoiul.
pomilor vântul și mie mânia — Amaryllidei mele.

Menalca.

Dulce-i săminței în câmp umeđala, ieđilor tineri
fragul și caprelor salcia crudă, iar mie Aminta.

Dameta.

Lui Pollione fi plac ale noastre cântări dela țeară.
O Pieride, nutriți o vițea cetitoriului vostru.

Menalca.

Face noi cântece și Pollione; un taur să-i pasceți,
muse, să 'mpungă și sus cu piciorul s'asvirlă țărina.

Dameta.

Cin' te iubesc, s'ajungă pân' unde ești tu, Pollione;
crească-i amomul și în rugii spinoși și 'n veci curgă-i miere.

Menalca.

Cine pe Bavius nu-l va uri, să iubească ale tale
versuri, o Mevie, să 'njugă vulpile, să mulgă țapii.

Dameta.

Voi, ce culegeți flori, o copii, și fragi de prin iarbă,
mergeți de-aci că pândesce sub iarb'ascuns recele șerpe.

Menalca.

Nu 'naintați prea departe, oițe; vă temeți de țermuri.
Însuși berbecelii încă și-acum își usuc'a sa lână.

Dameta.

Tytire, ia mână caprele de lângă riu mai departe.
Când vine timpul, le spăl la fântână pe toate eu însumi.

Menalca.

Stringeți oițele 'n umbră, băieți, dacă arșița seacă
laptele ca mai dăunăți, tragem zadarnic de uger.
Hei, cât de slab imi e taurul, vai, în o grasă pășune!
Piere de-aceeași iubire și turma sa ca și păstorul.

Menalca.

Ăstora, fără 'ndoială, că nu le mai strică iubirea,
și-s numai oasăle. Mi-a deochiat un ochiu rău mieluşei.

Dameta.

Spune-mi, și tu ai să fii pentru mine un mare Apollo,
spune-mi, în ce țară cerul nu este mai larg de trei coturi?

Menalca.

Spune-mi în ce țeri cresc flori primăvara să aibă pe ele
nume de regi ca iuscripții, și-avé-vei tu singur pe Filis?

Palemon.

Nu se cuvine, ca io să vă judec o ceart' așa mare.
Și tu ești demn de vițea și acesta e, și fie-care
se va feri de plăcerea iubirii, ori va cunoasce-a ei chinuri.
Canalele 'nchise, băieți, liveșile-s ude!

ECLOGA IV.

Cuprinsul. — Această eclogă, a 8-a după timp, a fost compusă în 40 a. Cr., anul în care s'a încheiat tratatul între Octavian și Antoniu la Brundusiu, prin mijlocirea lui Pollione și Mecenate. Poetul celebrează în ea nascerea unui copil care, după oraculele sibiline, avea să pună capăt războaielor civile și să readucă fericitul veac de aur al mitologiei. Probabil, acest copil, a cărui nascere se aștepta încă, era al lui Asiniu Pollione, numit *Asinius Gallus*, fiind născut în Galia cisalpină, al cărei guvernator era părintele său. În anul următor i-se dete și numele de *Saloninus*, dela Salona, cetate de port în Dalmația, întru aducerea aminte a gloriosului războiu, purtat de Pollione în contra Dalmatinilor. Acest A. Gallus, autorul unei scrieri, în care compară pe tatăl său cu Cicerone, a fost un om mediocru și, sub Tiberiu, a murit în închisoare de foame. — Prin această idilă Virgiliu voia să exprime bucuria sa pentru onoarea și fericirea familiei lui Pollione, și recunoștința către protectorul și amicul său.

Unii presupun, că pruncul sărbătorit aci era nepotul lui August, fiul surorii sale Octavia, numit *Marcellus* al cărui nume poetul îl face nemuritor în cartea VI. a Eneidei. Această presupunere se întemeiază mai ales pe epitele *cara deum soboles, magnum Jovis incrementum*, (fiu iubit deilor, mare vlăstar al lui Joe) știut fiind că familia Iulia, după legendă, își trăgea originea dela Iulus, fiul lui Enea și nepotul lui Anchise și al zeiței Venus.

Mai puțin probabilă e părerea scriitorilor creștini de prin veacul al IV-lea, cari, având în vedere tonul profetic și sublimitatea epică a acestei ecloge, căutau să probeze că ea este o profecie a nasterii lui Christos, care s'a întâmplat cu 40 de ani mai târziu. Această idilă, spiritul religios și simțemintele morale, prin cari se disting mai ales Georgicele și Eneida lui Virgiliu, îndemnară pe scriitorii creștini, ca să-l pună între profetii testamentului vechiu, alături cu Moise, David și alți profeti.

Pollione.

Muse sicilice, ați să 'nălțăm puțin cântecul nostru.
Nu tuturora le plac arborasi și tufisuri modeste.
Cântecul nostru silvestric să fie ați demn de un consul.

Vremea din urmă a Sibilei din Cume a sosit și de astăzi
are să 'nceapă din nou iar un alt șir de veacuri.
Se va re'ntoarce fecioara și veacul saturnic cu dânsa.
Ați se coboară din cerul înalt un nou neam de oameni.
Tu să păzesci numai, o prea curată Lucină, pe pruncul,
care se nasce și care va face de acum să 'nceteze
veacul de fier și un nou veac de aur aduce-va 'n lume.
Astăzi domnesce Apollo.

Fericele veac va renasce
 sub consulatul tău, Pollione, și iar vor începe
 marile luni al lor curs. Sub conducerea ta se vor șterge
 urmele ultime, dacă mai sunt, ale crimelor noastre,
 și de eterna sa frică va fi mântuit tot pământul.
 Pruncul acela primi-va viață de dău, și eroii
 fi-vor cu deii împreună și, dău însuși el, guverna-va
 lumea, prin ale tatălui său virtuți împăcată.

Mai întâiu ție, divine copil, va produce pământul,
 fără de muncă, mici daruri, ca iederă și odoleană
 și colocașii împreună cu riștoare acante.
 Caprele vor veni singure acasă cu ugere pline;
 turmele nu se vor teme de leii cei mari; și de sine
 leagănul tău se va ncinge cu flori grațioase. Peri-va
 șerpele și vor peri înșelătoarele ierbi veninoase.
 Asirianul amom o să crească de sine 'n tot locul.

Iar pe când tu vei ceti de eroi și mărețele fapte
 ale părintelui tău și-al virtuților preț vei cunoasce;
 câmpii vor fi ntrauriți cu holde de grâu mlădioase,
 rumenii struguri atunci vor suride și 'n rugii sălbatici,
 și din stejarii virtoși rouă dulce de miere va curge.

Tot vor mai fi încă urme din vechile rele 'ntre oameni
 și-i vor silii ca să nfrunte cu fragede vase pe Thetis,
 ca să neonjoare cu ziduri orașele și să brășeze pământul.
 Alt Tifis fi-va atuncia și-o altă Argo va duce
 fruntea eroilor și vor mai fi iarăși alte răsboaie,
 și 'n contra Troiei din nou se va duce un mare Achille.

Când însă fi-vei bărbat întărit prin etatea matură,
 va părăsi și pilotul marea și n'a să mai schimbe
 înnotătorul pin marfa; căci ori-ce pământ va produce
 de toate. Grapa lipsi-va din țarini, cosorul din vie;
 va deslega și plugariul din jug pe vînjoșii sei tauri.
 Nici lâna n'o să mai scie minți prin colori felurite;
 înșiși berbecii 'n livadă schimba-vor colorile lânai
 când într'o gingașe purpură, când aurii ca safranul;
 mieii 'n pășune un roșu plăcut îmbrăca-vor de sine.

Toarceți să curgă ferice așa fel de veacuri, o fuse,
 zis-au Ursitele după suprema voință divină.

Vremea s'apropie; pasă înainte 'n onori și mărire,
 fu iubit deilor, nobil și mare vlăstar al lui Joe!

Veți cum se mișcă uimită pe osia sa toată lumea;
 largile mări și pământul și cerul adânc, le privesce,
 toate tresar la speranța noului veac care vine.

O, de-ași trăi pân' atunci rămânându-mi destulă putere,
ca să vorbesc despre faptele tale! Nu m'ar întrece
nici tracianul Orfeu, nici Lia, deși 'nspirați ambii,
de Calliope Orfeu, iară Lia de frumosul Apollo,
al seu părinte. Și dacă s'ar prinde cu mine și însuși
Pan, înaintea întregii Arcadie, s'ar recunoască
și însuși Pan biruit, judecându-ne Arcadia întreagă.

Fraged copil, începe a cunoaște din ris pe-a ta mamă;
Mult suferit-a ea 'n lungul a mari dece luni de-așteptare.
Fraged copil, cui părinții sei nu i-au suris, și deii nu-l țin
vrednic de mesele lor și nici de a-i fi soț vre-o dee.

ECLOGA VI.

Silen.

Cuprinsul. — Doi tineri fauri și o naiadă surprind pe Silen dormind, îl leagă cu propriile lui cununi și nu-l lasă, până când le cântă despre începutul lumii și câteva tradițiuni mitologice, până la epoca eroilor.— Voss, Waltz ș. a. întitulează această eclogă „Varus“, după numele persoanei căreia e dedicată. Acest Varus era, probabil, Lucius Alfenus Varus, numit de Octavian, după lupta dela Ferusiu, prefect al Galiei cisalpine, în locul lui Pollione, și ca atare putea fi de mult ajutor lui Virgiliu pentru păstrarea moșiei sale. Corn. Gallus, poet și el, căruia Virgiliu îi adresează și aici câteva versuri de laudă și pentru care a scris mai pe urmă ecloga a X-a era atunci ajutorul lui L. Varus și, ca un brav militar și favorit al lui Octavian, era însărcinat cu apărarea cetățitorilor, ai căror agri nu s'au împărțit veteranilor. Și L. Varus și Corn. Gallus deveniră de atunci amicii lui Virgiliu.

Această eclogă, scrisă în 40 a. Cr., este a șeptea.

Cea dintâiu Thalia mea a 'ncercat ca să cânte în glumețul
ton al poetului din Syracuse și fără să roșască.
Când începui să cânt regi și răsboaie, m'a tras de urechie
Cynthiu și-mi zise: Tytire, unui păstor se cuvine
cântece mici și ușoare să cânte, să pască oi grase.
Voiu încerca dar, o Vare, (c'or fi ei destui cari dori-vor
să celebreze gloria ta și răsboaiele triste);
eu voiu să 'ncerc cu ușorul meu fluer un cântec de țară.
Nu fără a zeului știre cânt eu. Dacă plac aste versuri,
cui le cetesce cu drag, auți-va cântat al tău nume 'n
crânguri și 'n toate pădurile. Și mai plăcută lui Febus
nu-i ca o foaie ce 'ncepe cu scumpul tău nume, o Vare.

Aide, cântați Pieride! — Maasylus și Chromis, doi tineri,
văd într'o peșteră 'n somn pe Silen, care prea mult beuse
ca 'ntotdeauna. Ghirlanda-i, cădută din cap, sta departe,

și dela brâu i-atârna greaua cupă cu toarta ei roasă.
 Pentru' adese bētrânul îi amăgise cu vorba
 tot promițându-le-un cântec, acum ei l-apucă și-l leagă,
 lanțuri făcând din cununa-i de iederă. Iată că vine
 incurajându-i și Egle, Egle 'ntre alte naiade
 cea mai frumoasă și, când deschidea Silen ochii, ea-i unge
 fruntea și fața 'nroșindu-l cu mure. — „Copii“, — le grăesc
 dēusul și râde de a lor viclenie, — „de ce mă legarăți?
 Ia deslegați-mă; că m'ați vădut fără veste, destul e.
 Voi mi-ați cerut o cântare; veți auți-o de 'ndată.
 Pentru voi cântecul; Eglei-i păstrez eu o altă rēsplată.

Dice și începe. Să fi vădut atunci fauni și fiare
 dup' al lui cântec jucând și stejarii mișcând în cadență
 asprele virfuri. Nici al Parnasului munte pe Febus
 nu-l asculta cu atâta plăcere, și admirat astfel
 nici chiar divinul Orfeu nu era pe Ismar și 'n Rodope.
 Căci el spunea 'n al său cântec, cum la 'nceput s'adunase
 într'un deșert fără margini semițutele insuflețite,
 cari au dat nascere apei, pământului, focului fluid
 și străveziului aer; cum elementele — acestea
 sunt începutul a toate. Dintâiu, ca o moale substanță
 lumea ia formă rotundă de glob și pe 'ncet se 'ntăresce;
 apele apoi se despart de uscat și pe 'ncetul, cu timpul,
 es la lumină ființe și lucruri cu feluri de forme.
 Înărmurit stă pământul, când vede lucind noul soare
 și revărsându-se norii din aer în ploi roditoare,
 și cum încep mai întâiu să rēsară păduri, și prin munții
 necunoscuți rătăcesc ici și colo rari animale.

Apoi le spune de pietrele Pyrrhei și de 'mpărăția
 saturniană și de Prometeu și-ai Caucasului vulturi.
 Cum marinarii chiamau înzadar pe tovarășul Hylas
 dela isvorul, la care-l lăsară, așa 'ncât tot țermul
 trist și mereu rēsuna de-al lui nume: „ei Hyla, ei Hyla!“
 Cânt' apoi pe Pasifae, ferice de n'ar fi fost turme
 nici când pe lume, și plânge amorul ei pentr'un alb taur.
 Nefericită fecioară, o, ce nebunie-ți venise!
 Ale lui Pretus fecioare umplură de mugete câmpul;
 dar' o așa rușinoasă 'nsoțire nici una din ele
 n'a urmărit, deși-și temeau ceafa de jug, și adese
 își pipăia 'nchipuitele coarne pe neteda frunte.
 Tu rătăcesci pe la munți acum, nefericită fecioară;
 el răzământu-și albele-i coaste pe moi floricele
 de hiacint, subt umbrosul stejar își rumegă iarba,
 sau urmăresce pe-o altă junincă din turma cea mare.

— Ia 'nchideți nimfe, dicteelor nimfe, închideți pădurii toate eşirile; poate întâlni-vor privirile mele urmele rătăcitorului taur; de iarba cea verde poate atras, sau venind după turmă, îl vor aduce oarecari vaci urmărite la staulele dela Gortina.

Cântă pe fata cea sprintenă, ce se oprise ca să culeagă din cale-i a Hesperidelor mere; iar pe surorile lui Faeton el le 'mbracă 'n amară coajă și mușchiu și 'n arini de-o măreață 'nălțime le schimbă.

Cântă pe Gall rătăcind pe la riul Termes și prin munții Aoniani, dus de una dintre surorile muse; cum înainte-i, în semn de onoare, tot corul lui Febus s'a ridicat, și cum Lin, grăitor în a Țeilor limbă și 'mpodobit cu verdeață pe cap și cu flori, vorbi astfel: „Musele 'ți dau acest fluer, o Galle, iată, primesce-l; odinioară cântat-a cu dânsul bătrânul din Asera, și, la doioasele-i sunete, de pe-ale munților vîrfuri se coborîau ulmii tari și mișcați s'adunau împrejur-u-i. Cântă cu el începutul frumoasei dumbrave din Griniu, ca mai iubită dumbravă Apollo să nu aibă alta.

Ce să mai spui cum cânta el pe Scylla lui Nissus, încinsă, se Țice, cu câni lătrători peste albele-i șolduri; cum trase vasele dulichiene 'n adânc-a-i vâltoare, și monstria spăimântători sfășiară pe ai lui Ulisse tovarăși? Sau, cum cânta pe Tereu, preschimbat pentru crime 'n erete, ce fel de prânz și ce daruri i-a pregătit Filomela; cum aleargă ea cu grabă 'n pustiu, și iar' cu ce jale, nefericita, sbura ea pe urmă adese 'mprejurul caselor odinioară-ale sale?

Câte-auȚit-a

când-va Eurota pe Febus cântând în divina-i estasă și pe de rost le sciu laurii pe fericitele-i maluri, toate le cântă Silen, și al văilor echo le 'nalță până la stele.

Vesper silesce păstorii s'adune oile 'n fine la staule și să le numere iarăși; și al lui răsărit cu părere de rău îl privesce Olimpul.

ECLOGA VII.

Melibeu.

Cuprinsul. — Melibeu povestesc, cum alți doi păstori, Thyrsis și Corydon, se iau la întrecere în cântare; și Daphnis, păstor de boi și judecătorul lor, declară pe Corydon învingător. — Această eclogă, compusă în 715/39 a. Chr., după timp este a 9-a.

Melibeu, Corydon și Thyrsis.

Melibeu.

Daphnis ședea din tâmplare subț un stejar cu lin freamăt.
Thyrsis și Corydon și-adunaseră turmele 'ntr'una,
Thyrsis oile și Corydon lăptoasele capre;
ambii în floarea juneții, Arcadieni iarăși ambii,
și la cântare asemeni și pregătiți de a se 'ntrece.

Până să apăr eu mirtii cei tineri de frig, capul turmei
și călăuza ei, țapul, se rătăcise. Eu iată
văd ici pe Daphnis. El cum mă zărește: „Mai repede“-mi ȳice, —
vin' mai curând, Melibee; aici îți e țapul și iedii;
și dacă poți să mai stai ceva, te odichnesce la umbră.
Singuri veni-vor aici prin livadă și juncii să bee.
Minciul țese-aici verȳile-i maluri cu tinere trestii,
și prin stejarii cei sfinți aici murmură roi de albine“.

Ce să fac? Nu sciam unde sunt nici Philis și nici Alcippe,
ca să-mi aleagă ei mieii 'nțercați închiȳându-i acasă;
deh, și era luptă mare, erau Corydon și cu Thyrsis.
Totuși lăσαι pentru jocul lor trebile mele. Și astfel
ei începur'amândoi a se 'ntrece prin versuri alterne.
Cântă dintăiu Corydon și la rându-i răspunde-apoi Thyrsis.

Corydon.

Nimfelor dela Libethra, mie mult dragi, inspirați-mi
și mie-un cântec ca scumpului Codru; el face versuri
ca și Apollo aproape. Sau, dac' această favoare
nu tuturor este dată, — atârna-voiu în pinul ăst sacru
melodiosul meu fluer.

Thyrsis.

Păstori din Arcadia, dați-i
verde cunună de iederă nouă poetului tinăr,
inima 'n Codru să crepe de ciudă. Sau, de mă laudă
prea mult, încingeți-mi fruntea cu frunze de vrăji să nu facă
rău fiitorului preot al muselor reaua lui limbă.

Corydon.

Micul Micon îți închin' acest cap de mistreț, o Diană,
și rămuroasele coarne ale unui cerb sprinten. Statornic
dacă-i va fi lui norocul, o statuă el îți ridică,
albă, de marmoră și cu coturn purpuriu în picioare.

Thyrsis.

Un vas de lapte și-o turtă ca asta 'n toți anii, Priape
este destul să-ți ofer; tu păzesci o săracă grădină.
Pentru acum ți-am făcut chip de marmoră; însă când turma-mi
cresce-va iarăși prin oi roditoare, tu fi-vei de aur.

Corydon.

O Galatee Nerină, mai dulce ca cimbrul din Hybla,
și mai frumoasă ca iedera argintie, mai albă
decât o lebedă; când se re'ntore din pășune la staul
boii sătui, dacă ție ți-e scump Corydon al tău, vino.

Thyrsis.

Ba io să-ți par mai amar decât este sardonica iarbă,
mai fioros decât bruscul și mai fără preț decât alga
cea aruncată de valuri pe țărm, dacă ziua de astăzi
nu este-acum pentru mine decât un an chiar mai lungă.
Haideți, juncani, e destul ați, acasă! vă fie rușine!

Corydon.

Limpeți isvoară cu muschiu și verdeață mai dulce ca somnul,
verde frăgar ce le-acoperi cu rara ta umbră, apărați-mi
turma de arșița soarelui; iată că vine acum vara
cea ardețoare, se umfl' acum mugurii veselei vițe.

Thyrsis.

Vatră și lemn rășinos și pururea foc mult este-aicea;
negri-s ai ușii uștiori de fum ce din foc ese dîlnic.
Teamă de frig ni-i aicea, cât lupul se teme de turma
prea numeroasă, sau riul de maluri, când el se revarsă.

Corydon.

Sunt și juniperi aci, și castani sunt cu coajă poroasă;
plin e pământul subt ori-care pom de frumoasele-i fructe.
Toate rid astăzi. Când însă frumosul Alexi s'ar duce
de prin acești munți, isvoarele însă-și vedé-le-ai sêcate.

Thyrsis.

Câmpu-i uscat și de aerul rău iarba moare setoasă.
Bacchus refuză colinelor noastre a vițelor umbră.
Când va sosi a mea Phyllis, pădurea întreagă n'verdi-va,
și Joe 'n ploaie bogată pe câmp cobori-se-va vesel.

Corydon.

Cel mai plăcut lui Hercule-i plopul și vița lui Bacchus,
mirtul e Venerii celei frumoase și laurul lui Febus;
Phyllis iubese alunii, și cât ea iubi-i-va, nici mirtul,
nici ai lui Febus verși lauri nu vor întrece alunii.

Thyrsis.

Frasinu-i cel mai frumos în păduri, în grădini este pinul,
plopul pe margini de riuri și 'n munții înalți este bradul.
Dar' de-ai veni mai adese, Lycida, frumos ca și tine
n'ar fi nici pinu 'n grădină și nici în păduri vre-un frasin.

Melibeu.

Astfel cântau, cât țiu minte, și, 'nvins, înzadar lupta Thyrsis.
Și Corydon e de-atunci pentru noi Corydon ne 'ntrecutul.

ECLOGA VIII.

Cuprinsul. — Pollione ceruse lui Virgiliu să imiteze bucolica lui Teocrit despre o vrăjitoare. Virgiliu compune această eclogă, a șasa după ordinea compunerii, în 41 a. Cr., anul triumfului lui Pollione. — Doi păstori se întâlnesc într'o dimineață de vară, într'o pădure din Pindul Tesaliei, țară vestită pentru fermece și vrăji. Ei cântă pe rând, întâiu Damon, disperarea unui păstor care, părăsit de logodnica sa, se înneacă; al doilea, Alphisiboeus, descrie fermecele unei păstorite, care vrea să readucă pe iubitul său. Această a doua parte este o imitațiune aproape o traducere după Teocrit.

Damon și Alphisiboeus sau Vrăjitoarea (Pharmaceutria).

Eu îți voi spune cântarea a doi păstori, a lui Damon
și a lui Alphisiboeus. Uitaseră juncile iarba
înmărmurite, uimiți ascultau al lor cântec și linxii,
și 'n a lor albie undele 'n riu își opriseră cursul.
A lui Alphisiboeus și a lui Damon cântare îți voi spune-o.

Tu, care urci acum malul stâncos al Timavului mare,
sau treci sub țermurii mării Illirice, o Pollione,
fi-va vrodatăcea zi, când să pot cânta faptele tale?
Imi va fi dat oare mie, să fac lumii 'ntregi cunoscute
dracele tale, de al lui Sofocle coturn numai demne?
Tu ai fost primul obiect al cântărilor mele și iarăși
tu vei fi cel de pe urmă. Primesce-acest cântec la 'ndemnul
tău început, și las' ca să pun ați pe tēemplele tale
ș'această iederă 'ntruna cu ai triumfului lauri.

Umbrele răci ale nopții de-abia părăsiseră cerul,
roua, ce turmei i-atât de plăcută, lucia încă 'n iarbă;
când, răzimat de un neted maslin, Damon astfel începe:

Damon.

Vin' și-mi adu, o Lucefere, sfânta lumină a ȳilei,
pân' ce-amăgit de-a logodnicei mele nedemnă iubire
plâng, și, murind, rog pe ȳei pentru ultima oară, deși ei
nu-mi ajutară nimica, zadarnic chemați fiind martori.
Cântă-mi un cântec de pe Menal, o iubitul meu fluer!

Brații vorbesc pe Menal și pădurile sunt totdeauna
armonioase. In veci cânt'acolo al lor dor păstorii
și zeul Pan, care 'ntâiul a dat glas ceresc mutei trestii.
Cântă-mi un cântec de pe Menal, o iubitul meu fluer!

Nisa nevasta lui Mopsus! La ce nu trebuie oare să ne-așteptăm cari iubim? De-acum înainte grifonii s'or însoți în iubire cu iepe, veni-vor de-acuma la un același isvor căprioare sfoase cu câinii.

Mopse, gătesce noi facle, că-ți vine mireasa! Bărbate, 'mprăștie nuci; pentru tine-acum Vesper trecut-a de Eta. Cântă-mi un cântec de pe Menal, o iubitul meu fluer!

O, te-ai urât c'un soț vrednic de tine, căci tu pentru toți ai mare dispreț; tu uresci al meu fluer și caprele mele, a mea sprânceană sbârcită și lunga mea barbă, și nu crezi că vre-un deu ține samă de a muritorilor fapte.

Cântă-mi o doină de pe Menal, o iubitul meu fluer!

Eu te-am văzut culegând în grădinile noastre, copilă, mere 'nrouate cu mamă-ta; eu vă eram călăuză.

Toama 'mplinisem etatea de ani unsprezece și numai bine puteam ca de jos s'ating tinere ramuri cu mâna. Cum te-am văzut, am perit, cuprins de-o nebun'aiurare. Cântă-mi un cântec de pe Menal, o iubitul meu fluer!

Sciu eu acum ce-i Amorul: născutu-l-au stâncile aspre de pe Rhodope sau Tmaros, sau chiar Garomanții sălbatici. Nu este el un copil doar' din neamul și sângele nostru. Cântă-mi un cântec de pe Menal, o iubitul meu fluer!

Crudul Amor învățat-a pe-o mamă, ca ia să-și păteze mâinile 'n sângele filor. Crud'ai fost și tu o mamă! Oare mai crud'a fost mama, sau răul copil fără' de lege? Nelegiuit fu Amorul, dar' crudă și tu fost-ai mamă! Cântă-mi un cântec de pe Menal, o iubitul meu fluer!

Singur de acum o să fugă și lupul de oi, și stejarii face-vor mere-aurii și 'n arini înflori-va narcisul, și chihlibar unturos o să curgă din coaja cea seacă de tamarisc. Cucuvaia va 'ntrece 'n cântare pe lebedă, Tytir va fi un Orfeu; un Orfeu o să fie 'n dumbrave și 'ntre delfinii din mare un Arion fii-va Tytir. Cântă-mi un cântec de pe Menal, o iubitul meu fluer! Fie pământul întreg ați o mare. Rămas bun dumbrave! De pe această 'nălțime de munte m'arunc eu în valuri. Ultimul dar dela mine să-ți fie a mea moarte, o Nisa. Las'acum cântecul de pe Menal, încetează, scump fluer!

Păn' aci Damon. Acum ce răspunsu-i-a Alphisibeu lui, voi spuneți, muselor; nu toți le scim și putem spune toate.

Alphisiboeus.

Ad' aici apă, încinge altarul cu panglici ș'aprinde sacre verbine cu suc și tămâie cu miros puternic;

să rătăcim iubitelui mintea cu jertfă de vrajă.

Nu mai lipsesce-acum decât încântecul magic aicia.

Adă-l, puternic încântec, adu-mi din cetate pe Daphnis!

Vorba de vrajă putere-ar și luna din cer s'o coboare.

Circe prin vorbe de vrajă schimbat-a pe-ai tēi soți, Ulisse;
recele șerpe 'n livadă prin vorbe de vrajă se 'nfrânge.

Adă-l, puternic încântec, adu-mi din cetate pe Daphnis!

Iată-ți leg chipul cu trei legături întreit colorate
și-l port de trei-ori în jurul acestui altar. Sunt plăcute
deilor numere fără păreche și sunt norocoase.

Adă-l puternic în cântec, adu-mi din cetate pe Daphnis!

Leagă 'n trei noduri aceste trei fășii 'ntreit colorate;
leagă-le iute, Amaryllis, și zi: 's ale Venerii noduri.

Adă-l, puternic încântec, adu-mi din cetate pe Daphnis!

Cum acest lut se 'ntăresce și cum se topesce-asta ceară
de același foc, tot așa al meu dor să prefacă pe Daphnis.

Dorul lui Daphnis mă arde și io-l ard pe el în ăst laur.

Adă-l, puternic încântec, adu-mi din cetate pe Daphnis!

Astfel de dor simtă Daphnis, cum simte-o junincă ce cată
juncul dorit în zadar prin păduri, pe pieșișe costișuri,
până ce cade pierdută 'n rogozul cel verde pe malul
vre-unui rîu, uitând să se 'ntoarcă pe noapte la staul.
Astfel să-l chinue dorul meu, ș'a-l vindeca eu să nu vreu.

Adă-l, puternic încântec, adu-mi din cetate pe Daphnis.

Necredinciosul aceste veșminte lăsatu-mi-a cândva
gaj al iubirii; acum eu le 'ngrop subt al ușii prag însuși.
Ție ți-l dau, o Pămênt; ăst zălog datoresce pe Daphnis.

Adă-l puternic încântec, adu-mi din cetate pe Daphnis!

Ierbile-acestea ș' aceste veninuri, ce 'n Pont sunt culese,
mi le-a dat Moeris; în Pont ele cresc în o mare mulțime.

Eu am vădut, cum prin ele adese-ori Moeris se face
lup și s'ascunde 'n păduri, și cum scoate-adese-ori morții
de prin morminte, și 'n alt câmp strămută sămănătura.

Adă-l, puternic încântec, adu-mi din cetate pe Daphnis!

Scoate cenușa și 'n rîu curgător peste cap o aruncă,
făr' să te uiți înapoi, Amaryllis. Cu ia leg pe Daphnis.
El nici o samă nu ține de ăei, și de farmece-și ride.

Adă-l, puternic încântec, adu-mi din cetate pe Daphnis.

Veți cum cenușa ia singură 'ncins-a altariul în flacări
tremurătoare, până s'o scoatem. Să fie spre bine!

Nu sciu ce-aud eu aievea, și Hylax tot latră la ușă.

Oare să cred eu, sau cei ce iubesc își fac singuri vedenii?

Cruță-l că vine, puternic, o cruță pe Daphnis!

ECLOGA IX.

Lycidas și Moeris.

Cuprinsul. — Această eclogă, a V-a după numărul compunerii, a fost scrisă în 41 a. Cr., în casa filosofului Syron, în Roma, unde se refugiase Virgiliu și sta adăpostit, așteptând rezultatul stăruințelor sale de a-și recăpăta moșia părintească dela Andes. În 42 a. Cr., după bătaia dela Philippi, când Virgiliu își pierduse întâia-oară moșia, și-o recăstigase prin intervenirea lui Pollione și a lui Mecena. (Veți Ecloga I). Însă după lupta dela Perusia și după căderea lui Antoniu s'a făcut o altă împărțire de pământuri veteranilor; Pollione a fost înlocuit în administrarea Galiei cisalpine prin Alfenus Varus, și Virgiliu își perdu din nou micul său domeniu, cucerit prin același centurion Arius.

Și după spusa lui Servius, grosolanul soldat alungă pe Virgiliu cu sabia în mână până la râul Mincius. Blăjिनul poet de abia scăpă cu viața trecând râul cu înnotul; și lăsând pe părintele seu cu familia la o vilă a lui Syron, veni la Roma să reclame din nou spriginul protectorilor sei. Însă de abia după pacea dela Brundisium i-se făcu dreptate.

Moeris, servitorul lui Virgiliu, duce din ordinul stăpânului seu niște ieși lui Arius. Pe drum întâlnește pe un alt păstor, Lycidas; și amândoi își exprimă părerea de rău pentru nenorocirea întâmplată poetului, care figurează aci sub numele de Menalcas; și cântă fragmente din posesiile lui.

Lycidas.

Unde mergi, Moeris? S'au poate 'ncotr'o duce calea, 'n cetate?

Moeris.

Hei, am trăit ca s'ajungem, o Lycida, ce nici odată n'am fi creșut, ca, stăpân micii noastre moșii, un venetic: „Asta-i a mea”, — să ne ȳică; — „plecați muncitori vechi, afară!” Plini de 'ntristare și 'nvinși, că întâmplarea, veți, toate le schimbă, aȳi îi trimitem și ieșii acestia, de ei n'aibă parte.

Lycidas.

Io'n adevăr aușisem, că de pe unde se pleacă dealul în jos și se 'ncepe la vale o clină ușoară, până la riu și la fagii cei vechi, aȳi cu vârfuri ciuntite, prin ale sale cântări își păstrase tot bunul Menalca.

Moeris.

Aȳi aușit și așa se vorbia; dar' cântările noastre în al răsboiului sgomot, o Lycida, pot cât se ȳice c'ar fi putând porumbeii Dodonei, când vine vr'un vultur. Că, dac'o cioară ce sta 'ntr'un stejar scorbuos dela stânga, nu-mi prevestea să pun capăt în ori și ce mod nouei certe, n'ar mai trăi astăȳi nici al tēu Moeris, nici însuși Menalca.

Lycidas.

Poate-se vai! o așa fără de lege 'ntr'un om? O Menalca, dulcile-ți cântece ni-se răpiau împreună cu tine!
Cine-ar cânta oare nimfele? Cine era să presare
astădi pământul cu flori, să 'ncunune cu frunze și umbră
sacre isvoară? Și cine făcea astădi versuri ca cele
ce mai dăunădi cântai, când veniai la a noastră Amaryllis?
„Tytire, până viu, pasce-mi tu caprele; nu merg departe.
Ș'apoi le mână la apă să bea. Inșă ia sama,
când li-i mâna, ca să nu 'ntâlnești țapul, că o să te 'mpungă“.

Moeris.

Ba ca acele cântate lui Varus, ce-s încă negata:
„Numele tău, dacă Mantua ni se păstrează, o Vare,
Mantua vai! prea aproape de nefericita Cremonă,
imnuri sublime de lebedă-l vor înălța pân' la stele“.

Lycidas.

Astfel să fugă de-a Corsicei tisă-ai tăi roi de albine
și de trifoiu să 'ncordeze a lor ugere vacile tale:
cântă, de scii ceva nou. Mă făcură poet și pe mine
musele, și eu fac versuri; păstorii îmi spun că sunt și eu
un inspirat; dar' eu nu le cred lor. Mie-mi pare că încă
n'am spus nimic demn de Cinna, nimic demn de-un Varus, ci numai
găgăin, cum face-un gânsac între lebede melodioase.

Moeris.

Tocmai aceasta vreau, scumpul meu Lycida; cât în tăcere
să mi-l aduc bine-aminte, că nu e urât acest cântec.
„Vino aici, Galateea; că ce desfătări afii 'n unde?
E primăvară pe-aici purpurie, și pe lângă riuri
feluri de flori umplu câmpul; un plop argintiu se ridică
peste a mea peșteră și mlădioase vițe o 'mpresoară.
Vino și lasă nebunele valuri să sbuciume țermul“.

Lycidas.

Ce cântec iar te-auđiam cântând singur pe-o seară senină?
Sciu melodia, cuvintele nu mi le-aduc bine-aminte,

Moeris.

„Daphnis, la ce mai pândesci răsăritul vechilor stele?
Iată se 'nalț' acum steaua lui Cesare, fiul Dionei,
stea ce rodesce câmpiile și subt a cărei lumină
strugurii se rumenesc pe colinele noastre soroase.
Pune peri Daphnis, și fructele le vor culege nepoții“.
— Vremea le duce pe toate și toate se uită. Adese,
mi-aduc aminte, copil petreceam ăile 'ntregi în cântare.

Toate aceste cântări le-am uitat. Pe sërmanul t'eu Moeris
l-a părăsit ađi și glasul; l-or fi v'ęqut ąntăiu lupii.
Dar' auđi-vei destule-atari cąntece dela Menalcas.

Lycidas.

Sunt numai vorbe, prin cari imi deștepți o mai mare dorință.
Veđi în ce liniște lacul te-ascultă, și vântul tăcut-a,
nu mai auđi al lui murmur. Suntem la mijlocul cąii,
pentru cą 'ncepe morm'ntul lui Bianor ca să se vadă.
Unde rąresc acei oameni frunzișul, să punem jos ieđii,
Moeris, ca să cąntăm. Ajungem de vreme 'n cetate.
Sau de te temi cą ne-apucă vr'o ploaie ori noapte pe cale,
mergem cąntând; așa mai ușor ne e drumul. Și iată,
ca să ne ducem cąntând, io lua-ți-voiu povara din spate.

Moeris.

Las' vorba, tinere; să ne 'ngrijim ađi de ceea-ce ne arde.
Timp de cąntat vom avea noi destul, cąnd s'o întoarce Menalcas.

ECLOGA X.

Gallus.

Cuprinsul. — C. Cornelius Gallus, născut în Forum Iulianum, ađi Frejus, în Galia narboneză, 66 a. Cr., era un amic al lui August, amic și protector al lui Virgiliu, și poet el însuși, citat adese-ori cu laudă de cątră Ovidiu, Propertiu și Marțial; a scris 4 cărți, *Amores*, adresate amantei sale Lycoris. Dela el n'au r'emas însă decăt vre-o câteva fragmente, considerate ca aprocrife, cari se adaug în edițiunile lui Tibul, Propertiu, sau Catul. Numit prefect al Egiptului, fu osândit la exiliu pentru stoarceri de bani, și se sinucise în 26 a. Cr. — Această eclogă, ultima în șirul cronologic al Bucolicelor, a fost scrisă la cererea lui Gallus, 717/37, după alții în 716/38, cąnd Virgiliu începuse deja a se ocupa cu Georgicele, la vîrsta de 32 sau 33 de ani, și pe cąnd Gallus comanda o legiune în contra lui Pompeiu, aproape de Arcadia. Gallus se îndrăgostise de o comediană, Volumnia, libertă a lui Volumnius Eutrapelus, și care pe scenă purta numele de Cytheris, iar în eclogă figurează sub numele de Lycoris. Probabil, pe cąnd această Cytheris declama vre-o bucolică de ale lui Virgiliu, intră el în teatru și publicul îi făcū ovațiunea, care se făcea numai lui August. — Lycoris însă părăsi pe Gallus și plecă în Galia cu un oficer din armata lui Agrippa, pe cąnd Gallus trebuia să apere Italia în contra lui Pompeiu. Virgiliu cąută să-l mąngăe în tonul glumeț al bucolicelor, înfățișându-l ca pe un păstor din Arcadia, pe care un amor nenorocit îl repune cu ąile. Toți ąei cąmpenesci aleargă să-l mąngăie. Inseși oile și toată natura din prejur e p'etrunsă de jale și compătimire.

„Arethusă, o cântare mai cer încă dela tine;
Voiu cânta puțin, dar astfel și Lycoris să suspine.

Lui Gal cine n'ar cânta?

Astfel când, intrând în mare, vei lăsa verșile-ți maluri,
Să rămâie 'n veci senină și de-amarele ei valuri
neatinsă unda ta!

Vin' dar să cântăm, o nimfă, dorul ce pe Gal pătrunde,
Pân' iubitele căprițe pasc în crâng; — codrul răspunde,
Nu cântăm noi înzădar.

Prin ce văi, prin ce poiene, o Naiadelor copile,
Prin ce dumbrăvi rătăcit-ați, pe când Gal peria cu ȃile,
Stins de-al dragostei amar?

Oare-opritu-v'au Parnasul pe-a lui culmi, ori Pindul poate
Ori isvorul Aganippe?... Plânseră pe Gal, ah, toate,
Lauri și tufari au plâns.

Pe-ai Arcadiei munți plâns-au brați și culmi răci și pietroase,
Când vădutu-l-au sub stâncă singur, și doioase
Oile 'njuru-i s'au strâns.

Turmei tu-i ești scump, poete, mergi cu drag în a ei urmă,
Că și frumosul Adonis páscea mândru a sa turmă
Pe la malul gârlelor.

Cete de păstori veniră; și Menalcas veni 'n grabă,
Ud de bruma de pe ghinde: — „Ce durere?“ — toți întreabă,
„Și de unde-așa crud dor?“

Alergând însuși Apollo: „ce nebună chinuire,
Gale?“ — ȃice, — că Lycoris printre criveți la oștire
Pe un altul a 'nsoțit.

Și veni Silvan, pe frunte de stejar purtând cunună,
Și cu ramuri înflorite și frumoși crini mari în mână;
Și pe față rumenit.

Cu must roșu de cârmuză câmpenească și de mură
Veni Pan, ȃeul Arcadiei, — ochii mei chiar îl vădura:
„Când vei pune un sfârșit?

ȃise — „căci în veci iubirea jelind astfel nu înceată.
Nici în câmp iarba de rouă se va sătura vr'odată,
nici de lacrimi dorul greu,

nici de frunȃe căprioara, nici albinele de miere.
Iar el, trist: „Arcadi“, — le ȃice, — nu voiu altă mângăiere:
Să cântați voi dorul meu.

Munților vostri; voi singuri sciți cânta, Arcadi. — Ferice
dac'odată de iubirea-mi fluerul vostru va ȃice,...

Oh, ce pacinic ași dormi!

De-ași fi fost dintre voi unul, ori viier toamna la viie,
Ori păstor al turmei voastre! Fie-Amyntas, Phyllis fie,
Sau pe-ori cine-ași iubi,

— Ce e de-i brunet Amyntas; viorica nu-i negrie?
Intre sălci atunci sub vița mlădiaoasă mi-ar da mie
Una flori, altul cântări...

Sunt dumbrăvi, sunt reci isvoare, este aici dulce verdeată;
O Lycoris, noi aicea cum am trece-a noastră viață!
Ași în negre depărtări,

Eu sub steag pe la răsboaie, unde-un dor nebun mă ține
Prin săgeți și printre dușmani; tu prin răci țeri fără mine
Rătăcesci iubit odor;

Pe la Rin, prin Alpi cu ghiată, — de-ași puté, ah, a nu crede!
Ah, cum frigul te-a pătrunde, cum geroasele zăpede
Vor răni micu-ți picior!

Mă voiu duce să ȃic singur cântarea mie 'nsuflată
de cântărețul din Calchis, cu-acest fluer care-odată
din țara Siciliei

Un păstor mi-l dăruise. Da, va fi mie mai bine,
Prin păduri să sufer singur, prin peșteri, prin vizuine,
Și pe arbori tinerei

Să-mi scriu dorul: ei vor cresce și cu ei a mele doruri.
Voiu umbla 'nsoțit de nimfe prin a munților ocoluri,
Ori vâna-voiu la mistreți.

M'oiu sui 'n codri Partenii pe-ori-ce vreme viscoloasă.
Chiar acum că sunt îmi pare în dumbrava sgomotoasă,
Printre stânci svârlind săgeți.

Inzadar, nimic nu stânge focul ce mă mistuesce,
ȃeul acel crud, Amorul, să se 'ndure nu gândesce
De-ale noastre suferinți.

Și nici nimfe, nici cântarea așa mult iubită mie
Nu-mi mai sunt așa priincioase... Rămas bun, dumbrăvi, câmpie!
Nimic pot ori-ce silinți.

Și de-ași merge dricul verii să m'arunc în Hebrul rece,
Ori prin ploile ghiețoase a Sithoniei de-ași trece;
Ori în luna lui Cuptor

Când arșița dogoresce și pe ulm coaja se stânge,
De-ași mâna turma 'n pustiuri: — căci iubirea toate 'nvinge.
Eu iubirii voiu să mor".

Destul muse! Acest cântec, ce-ați cântat pân' bardul vostru
Împletia mândre corfițe, va fi scump lui Gal al nostru;
Gal îmi este mult iubit.

Să plecăm, că seara vine; apoi umbra nu priesce
Cântăreților, nici câmpul fără soare nu rodesce.
Hai, căprițe, c'a 'nmurgit.

M. Strajan.

IUBILEUL REVISTEI „FAMILIA“.

La 9 Iunie n. a. c. despărțământul „Orade“ al Asociațiunii noastre a arangiat frumoase sărbări din incidentul jubileului de 40 ani al revistei beletristice „Familia“.

Cu această ocasiune s'au adus din toate părțile laude bine meritate activității dlui *Iosif Vulcan*, intemeietorul și redactorul „Familiei“ in timp de 40 de ani neintrerupt.

Acest jubileu a fost numit cu tot dreptul un eveniment important in istoria stăruințelor noastre literare și culturale.

De aceea Academia Română, Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, Societatea pentru crearea unui fond de teatru român etc. s'au grăbit a trimite reprezentanți la frumoasele serbări arangiate in onoarea dlui Vulcan; iar Nr. 21–22 al „Familiei“ a apărut ca număr iubilare, cu concursul Maiestății Sale Regina Elisabeta a României, al Academiei Române, și al membrilor Academiei, cum și al unui număr insemnat de scriitori de seamă din România și dela noi.

Despre decursul serbărilor dăm și noi loc după „Drapelul“ următorului raport:

Serbarea s'a inceput cu serviciul divin celebrat in catedrala română gr.-cat. A oficiat rev. domn canonic Dr. Augustin Luran, asistat de rev. domn canonic Moise Nyes, secretarul consistorial, Dr. Cornel Bulcu și preotul Samuil Ciceronescu. Cântările le-a cântat corul seminarial, dirigeat de dl Leontin Pallade.

La serviciul divin au asistat P. Sfinția Sa Dr. D. Radu, episcopul de Oradea-mare, P. Cuv. Sa Vasile Mangra, vicarul Orădii-mari, delegațiunile venite anume la acest jubileu și numeros public.

După terminarea serviciului divin rosteste rev. domn Dr. Aug. Luran o predică la adresa iubilantului, relevând marile merite și virtuți creștine ale întreprinderilor literare, conduse cu pricepere și abnegațiune, cum a condus dl Iosif Vulcan „Familia“. Închee binecuvântând pe iubilant.

După serviciul divin s'a întrunit intregul public in sala mare a hotelului „Pomul verde“.

La masa presidială iau loc: presidentul festivalului Nic. Zigre, P. S. Sa Dr. D. Radu, delegatul Academiei Dr. At. Marienescu, delegatul Asociațiunii George Șuta, delegații societății de fond de teatru Dr. I. Blaga și Nic. P. Petrescu, apoi membrii comitetului desp. orădan al Asociațiunii.

Iubilantul este invitat la ședință prin o deputațiune și intrând in sală e viu aclamat. Ia loc la masa presidială.

În stânga e masa presei și a delegațiunilor studentesci. Sala e ticsită de public ales, dame și bărbați din societatea aleasă.

Dl Nic. Zigre deschide festivalul, arătând marea importanță a acestui jubileu. Anunță apoi ca notar al ședinței pe dl Andreiu Horvath.

Aduce la cunoscință, că la acest festival sunt oficios reprezentați:

„Academia Română“ prin dl *Dr. Ath. Marienescu*.

„Asociațiunea“, afară de conducătorii desp. „Orade“ al Asociațiunii prin dl *Dr. Iosif Blaga*, membru al secțiunii literare a Asociațiunii și dl *George Șuta*, directorul desp. Sătmărean.

„Societatea pentru fond de teatru“ prin dnii *Dr. Iosif Blaga* și *Nicolae P. Petrescu*.

Presa prin dnii *Iosif Roman* („Gaz. Trans.“), *Dr. V. Branisce* și *Dr. Caius Brediceanu* (Drapelul).

Institutul „Bihoreana“ prin dl *Dr. Coriolan Pap*.

Reuniunea de cântări „Hilaria“ prin dl *Dr. Florian Duma*.

Damele române, anunțând ca orator pe d-șoara *Lucreția Mureșianu*.
Românii din Oradea și jur.

Societățile studentesci, și anume:

1. Paris: Dnii *Dr. Ioan Giurgiu* și licențiatul în drept *Istrate Micescu*.

2. Viena: Societatea „România Jună“. Pres. *Mih. Popovici* și v.-pres.

V. Reus cav. de Mirza.

3. Cernăuți: Societatea „Junimea“. Pres. *Const. Luccaciu* și v.-pres. *Alecu Procopovici*.

4. Budapesta: Societatea „Petru Maior“: *Octavian Goga* și *Horia P. Petresu*.

5. Cluj: Studenții *Ghiță Popp* și *I. Soricu*.

Publicul primesce cu aplauze anunțarea delegațiunilor.

Președintele acordă cuvântul dlui *Dr. Cornel Bulcu* care cetesce *discursul festiv*, în care apreciază epoca din care a răsărit *Iosif Vulcan* și scoate apoi în relief întreaga activitate a iubilantului pe toate terenele literare. Acest discurs se va publica în întregime separat.

Iubilantul mulțămese adânc mișcat arangeorilor acestui festival, întregului public și îndeosebi — enumerându-le — societăților și corporațiilor, cari sunt reprezentate la această serbare, care este manifestația trăinicieii unui popor, ce se închină treimeii sfinte a limbei, literaturii și culturii românești. Aruncă o privire retrospectivă asupra celor 40 ani de activitate și desemnează în liniamente generale istoria lor.

Dl *Dr. At. Marienescu*, delegatul „Academiei Române“ salută în frumos discurs pe iubilant. Oratorul descrie în colori vii epoca renascerii, în prisma amintirilor sale din tinerețe, ale începutului activității sale literare în companie cu *Iosif Vulcan*.

Iubilantul mulțămese „Academiei Române“ și delegatului ei oficial pentru onorul adus.

Dl *George Șuta* salută în discurs, ținut în formă clasică, pe iubilant în numele Asociațiunii și în special în numele desp. Sătmărean al Asociațiunii.

Iubilantul mulțămese în cuvinte avântate Asociațiunii și reprezentanților ei.

Di *Dr. Iosif Blagu* salută în numele „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“, apreciând valoarea culturală a activității iubilantului.

Di *Nic. Petra Petrescu* oferă în numele Societății de teatru iubilantului o coroană de lauri, lucrată în argint și însoțită de o prea frumoasă de dicațiune. Iubilantul mulțămesc Societății, la a cărei fondare a luat parte activă.

Di *Dr. V. Branisce* salută în numele publiciștilor români și al presei naționale.

Iubilantul mulțămesc și dorește, ca această serbare să fie îndemn de lucru pentru toți publiciștii români.

Di *Dr. Cor. Pap* salută în numele „Bihorenei“ relevând în deosebi meritele iubilantului, câștigate pe terenul economic.

Iubilantul mulțămesc, arătând valoarea lucrării pe terenul economic.

Di *Dr. Florian Duma* salută în numele societății de cântări „Hilaria“ pe iubilant, ca membru veteran al ei. (Societatea există cam de 30 ani).

Iubilantul mulțămesc și dorește succes Reuniunii.

Din cauze de indispoziție momentană, nu a urmat discursul anunțat al dșoarei Lucreția Mureșianu în numele damelor române.

Di *Mich. Popovici*, presidentul „României June“ salută în numele societății pe iubilant ca membru onorar al ei și oferă iubilantului o coroană de lauri, lucrată în argint.

Iubilantul mulțămesc și asigură societatea de sprijinul seu.

Di *Istrate Micescu* oferă, în numele tinerimei române din Paris, iubilantului un cadru pictat, care reprezintă renașterea României, ear' dl Ioan Giurgiu un album cu trei-color tot din partea tinerimei române din Paris. Ambii oratori au rostit discursuri, purtate de entusiasm. Ca încheiere cetesce dl Giurgiu o odă scrisă către iubilant de studentul din Cluj Ioan Soricu.

Iubilantul mulțămesc încântat și emoționat, declarând, că este mândru, că avem astfel de tineri entusiaști.

Di *Constantin Lucaciu*, presidentul „Junimei“ din Cernăuți salută pe iubilant în numele Bucovinei și îl invită la serbarea dela Putna. Publicul aclamă pe înflăcăratul orator.

Iubilantul mulțămesc și promite, că va veni la Putna. (Aclamațiuni furtunoase).

Di *Octavian Goga*, ca reprezentant al societății „Petru Maior“ din Budapesta rostesc un discurs de salut plin de însuflețire sfântă și ofere iubilantului, care a fost primul president al societății „P. M.“, în numele acestei societăți o coroană mare de lauri naturali.

Iubilantul mulțămesc și salută societatea, la a cărei fondare a conlucrat.

Di *Ghiță Pop* stud. univ. din Cluj salută în numele tinerimei studioase din Cluj, arată pe iubilant ca model viu tinerimei și îi oferă o coroană frumoasă de lauri cu funte vinete.

Iubilantul mulțămesc mișcat.

Di *Victor Fildan* salută pe iubilant în numele tinerimei studioase academice din Oradea-mare.

Iubilantul mulțămesece emoționat.

Dl *Nicolae Zigre*, presidentul adunării, oferă în numele Românilor din Oradea o coroană de lauri în argint iubilantului, iar' corul cântă: Întru mulți ani.

Iubilantul mulțămesece cu lacrimi în ochi și sărută pe presidentul festivalului.

Dl *Nic. Zigre* mulțămesece tuturor și declară festivalul încheiat, între aplause furtunoase.

Admirabilele discursuri rostite la acest festival se vor scoate la un loc în broșură separată, editată de „Familia“.

A urmat banchetul la care s'au rostit frumoase toaste și s'au citit depeșele de felicitare, scrise cu multă însuflețire.

Seara la oarele 9 s'a început în prezența unui public distins și ales concertul.

Din numărul iubilar al „Familiei“ dăm și noi următoarele adrese:

Carmen Sylva: „Nu trebuie țermuri mari, trebuie inimă mare“.

*

Salutul Academiei Române: Academia Română Nr. II. 6920. Bucuresei 1904, Maiu 20. Prea St. D-le Coleg!

La 9 Iunie st. n. curent începe al 40-lea an de când Domnia Voastră scoateți la lumină revista „Familia“. Ați avut rara fericire să conduceți această revistă săptămânală neîntrerupt de atunci și până astăzi. Un steag al limbei și al culturii naționale românesce, a-ți arborat astfel acum 40 de ani la marginea apusană a românismului și l-ați ținut sus, cu mână voinicească și cu stăruință neobosită un timp atât de îndelungat, cum rar este dat unui muritor.

Prin lucrările originale ce s'au publicat în „Familia“ și prin reproducerea celor mai bune producțiuni literare din toate țerile românesce, ați făcut să pătrundă gustul cititului în masa cărțurilor, a preoților și a învățătorilor de peste Carpați.

V'ați câștigat în chipul acesta merite însemnate pentru limba și literatura românească, iar serbătorirea ce vi-se face cu ocaziunea acestui împătrit deceniu este o frumoasă încoronare a muncii și stăruinței Domniei Voastre.

Academia Remână, care are plăcerea a vă prenumăra printre membrii ei, ia parte cu toată inima la această serbare. Ea a rugat pe dl coleg Atanasie Marienescu să o represinte la festivitățile organizate în onoarea Domniei Voastre de comitetul despărțământului oradan al Asociațiunii pentru literatura romană și cultura poporului român și vă trimite prin subscrișii cele mai sincere felicitări pentru munca depusă până'acum, urându-vă sănătate deplină și putere cât de multă, ca să conduceți mai departe cu aceeași dragoste și stăruință opera începută acum patru decenii și căreia a-ți consacrat cei mai frumoși ani ai vieții.

Primiți prea stimatelor Domnule coleg, încredințarea prea distinsei noastre considerațiuni.

Președintele *I. Calinderu*. Secretarul general *D. Sturdza*.

*

Ion Calinderu. Fără muncă și fără iubirea binelui, nimic nu e folositor, frumos și mare, nimic nu poate rodi.

*

T. Maiorescu. Domnului *Iosif Vulcan* pentru jubileul de 40 de ani al revistei „Familia”.

Este un fapt foarte îmbucurător, că o revistă română a ajuns la al 40-lea an al existenței sale și mai ales, că a putut trăi atâta timp în regatul ungar.

Imi aduc aminte de vorba unui german posomorit: noroc am avut totdeauna, dar fericit n'am fost nici odată.

Imi aduc aminte de vorba unui german posomorit: noroc am avut totdeauna, dar fericit n'am fost nici odată.

Românul este înzestrat cu un cuget mai senin; el poate dice despre tot trecutul seu: noroc n'am avut nici odată, dar' fericit m'am simțit adeseori.

Că „divul” Traian ne-a adus tocmai în Dacia și ne-a lăsat într'o provincie așa de expusă, încât Aurelian, cu lumea oficială au și părăsit-o după oare-care timp, n'a fost mare noroc. Dar' că din nomolul migrațiunii atâtor popoare, cari ne-au bântuit de atunci încoace, s'a deferențiat și s'a încheșat neamul românesc în greaua luptă pentru existență: acesta este primul moment de fericire în istoria noastră.

Că situația geografică ne-a condamnat să stăm în drumul Islamului, când acesta a voit să treacă Dunărea spre cucerirea Apusului, n'a fost tocmai noroc. Dar că Voevozii noștri în luptele lor cu Turcii au știut să ne păstreze religia creștină și să ne ție astfel în legătură cu popoarele de progres ale Europei, e o nouă fericire în dezvoltarea noastră.

Că în secolul al 18-lea politica dinastiei Habsburg a încercat să ne aducă sub ascultarea Papei dela Roma, și neisbutind, ne-a împărțit în două, n'a fost noroc. Dar că din această încercare Românii Transilvăneni au ajuns în Cetatea eternă unde a reinviat în ei simțământul ginteii latine revărsându-se apoi asupra noastră a tuturor: aceasta a fost rara fericire, care dintr'o desbinare religioasă a înălțat neamul întreg spre o unitate de cultură națională.

Și cine scie, la ce viitor mai fericit ne va duce și faptul, că Românii din Austro-Ungaria pentru jertfele lor dela 1848 au fost respățiți cu dualismul dela 1867 și cei din România Liberă pentru vitejia lor de la Plevna cu tratatul dela Berlin?

Din toate vicisitudinile timpurilor să ne mângăiem cu adevărul: nu împrejurările din afară hotărăsc, ci repercutearea lor în sufletul oamenilor.

Și sufletul Românului s'a arătat din cele tari.

București, 12 Aprilie 1904.